

τὸ δὲ παιδεῖον ἢ μὴ κρίναντες οἱ νομοφύλακες, εἰς τὸ δικαστήριον οὕτως εἰσαγαγόντες, τὴν τῆς ἀσεβείας δίκην τούτοις ἐπιτελούντων.

ΙΑ

ΑΘ. Τὸ δὴ μετὰ ταῦτ' εἶη συμβολαίων ἂν πρὸς ἀλλή- 913
 λους ἡμῖν δεόμενα προσηκούσης τάξεως. ἀπλοῦν δέ γέ
 ἐστίν που τό γε τοιοῦτον· Μήτε οὖν τις τῶν ἐμῶν χρημάτων
 ἄπτοιτο εἰς δύναμιν, μηδ' αὐ κινήσειεν μηδὲ τὸ βραχύτατον
 ἐμὲ μηδαμῆ μηδαμῶς πείθων· κατὰ ταῦτὰ δὲ ταῦτα καὶ 5
 περὶ τὰ τῶν ἄλλων ἐγὼ δρώην, νοῦν ἔχων ἔμφρονα. θη-
 σαυρὸν δὴ λέγωμεν πρῶτον τῶν τοιούτων ὅν τις αὐτῷ καὶ
 τοῖς αὐτοῦ κειμήλιον ἔθετο, μὴ τῶν ἐμῶν ὧν πατέρων· μήθ'
 εὐρεῖν ποτε θεοῖς εὐξαίμην μήθ' εὐρῶν κινήσαιμι, μηδ' αὐ b
 τοῖς λεγομένοις μάντεσιν ἀνακουνώσαιμι τοῖς ἀμῶς γέ πῶς
 μοι συμβουλευούσιν ἀνελεῖν τὴν γῆν παρακαταθήκην. οὐ
 γάρ ποτε τοσοῦτον εἰς χρημάτων ὠφεληθείην ἂν κτήσιν
 ἀνελῶν, ὅσον εἰς ὄγκον πρὸς ἀρετὴν ψυχῆς καὶ τὸ δίκαιον 5
 ἐπιδιδόην μὴ ἀνελόμενος, κτήμα ἀντὶ κτήματος ἄμειον
 ἐν ἀμείνῳι κτησάμενος, δίκην ἐν τῇ ψυχῇ πλοῦτου προτι-
 μήσας ἐν οὐσίᾳ κεκτηῆσθαι πρότερον· ἐπὶ πολλοῖς γὰρ δὴ
 λεγόμενον εἶ τὸ μὴ κινεῖν τὰ ἀκίνητα καὶ περὶ τούτου
 λέγοιτ' ἂν ὡς ἐνὸς ἐκείνων ὄντος. πείθεσθαι δὲ χρὴ καὶ c
 τοῖς περὶ ταῦτα λεγομένοις μύθοις, ὡς εἰς παίδων γενεᾶν
 οὐ σύμφορα τὰ τοιαῦτα· ὅς δ' ἂν παίδων τε ἀκηδῆς γένηται
 καί, τοῦ θέντος τὸν νόμον ἀμελήσας, ἃ μήτε αὐτὸς κατέθετο
 μήτε αὐ πατέρων τις πατήρ, μὴ πείσας τὸν θέμενον ἀνέ- 5
 ληται, κάλλιστον νόμων διαφθείρων, ἀπλοῦστατον καὶ
 οὐδαμῆ ἀγεγνοῦς ἀνδρὸς νομοθέτημα, ὅς εἶπεν· Ἄ μὴ κατέ-

e 2 παιδεῖον L O² et in marg. A³ : παιδίον A O et in marg. L : παιδίον fecit A² et add. ω in marg. γρ. προκρίναντες O οἱ A et γρ. O : om. vulg. a 1 δὴ A O : δὲ O² (ἐ s. v.) a 2 δέ L (ut vid.) O² : om. A O b 2 τοῖς A² (οἰς s. v.) O² : τῶν A O b 3 συμβουλευούσιν ci. Stephanus τὴν γῆν A L O : γρ. τὴν γε in marg. A² b 6 γρ. ἐπιδιδόην O : ἐπιδιδοῖ ἂν A L O c 6 ἀπλοῦστατον] καὶ ἀπλοῦστατον O² vulg.

d θου, μὴ ἀνέλη—τούτοις τοῖν δυοῖν νομοθέταις καταφρονή-
 σαντα καὶ ἀνελόμενοι, οὐτι μικροί, ὃ μὴ κατέθετο αὐτός,
 πλῆθος δ' ἔστιν ὅτε θησαυροῦ παμμέγεθες, τί χρὴ πάσχειν;
 ὑπὸ μὲν δὴ θεῶν, ὃ θεὸς οἶδεν· ὃ δὲ κατιδὼν πρῶτος ἀγγελ-
 5 λέτω, ἔαν μὲν ἐν ἄστει γίγνηται τὸ τοιοῦτον, τοῖς ἀστυνόμοις,
 ἔαν δὲ τῆς πόλεως ἐν ἀγορᾷ που, τοῖσιν ἀγορανόμοις, ἔαν
914 δὲ τῆς ἄλλης χώρας, ἀγρονόμοις τε καὶ τοῖς τούτων ἄρχουσι
 δηλωσάτω. δηλωθέντων δέ, ἢ πόλις εἰς Δελφοὺς πεμπέτω·
 ὅτι δ' ἂν ὁ θεὸς ἀναιρῆ περί τε τῶν χρημάτων καὶ τοῦ κινή-
 σαντος, τοῦτο ἢ πόλις ὑπηρετοῦσα ταῖς μαντείαις δράτω τοῦ
 5 θεοῦ. καὶ ἔαν μὲν ἐλεύθερος ὁ μηνύσας ἦ, δόξαν ἀρετῆς
 κεκτήσθω, μὴ μηνύσας δέ, κακίας· δοῦλος δ' ἔαν ἦ, μηνύσας
 μὲν ἐλεύθερος ὑπὸ τῆς πόλεως ὀρθῶς γίγνοιτ' ἂν ἀποδι-
 δούσης τῷ δεσπότη τὴν τιμὴν, μὴ μηνύων δὲ θανάτῳ ζη-
b μιούσθω. τούτῳ δ' ἐπόμενον ἐξῆς ἂν γίγνοιτο τὸ περι-
 σμικρὰ καὶ μεγάλα ταῦτόν τοῦτο νόμιμον συνακολουθεῖν.
 ἂν τις τῶν αὐτοῦ τι καταλείπη που ἐκὼν εἶτ' ἄκων, ὃ
 προστυγχάνων ἕατο κείσθαι, νομίζων φυλάττειν ἐνοδία
 5 δαίμονα τὰ τοιαῦτα ὑπὸ τοῦ νόμου τῇ θεῷ καθιερωμένα.
 ἂν δὲ παρὰ ταῦτά τις ἀπειθῶν ἀναιρούμενος οἴκαδε φέρῃ,
 ἂν μὲν σμικρᾶς τιμῆς ἄξιον ὦν δοῦλος, ὑπὸ τοῦ προστυγγά-
 ρουτος μὴ ἔλαττον τριακονταέτους πολλὰς πληγὰς μαστι-
c γούσθω· ἔαν δὲ τις ἐλεύθερος, πρὸς τῷ ἀνελεύθερος εἶναι
 δοκεῖν καὶ ἀκουσίῳ νόμων, δεκαπλάσιον τῆς τιμῆς τοῦ
 κινήθεντος ἀποτινέτω τῷ καταλιπόντι. ἔαν δὲ τις ἐπαι-
 5 τιᾶται τῶν αὐτοῦ χρημάτων ἔχειν τιὰ πλέον ἢ καὶ σμικρό-
 τερον, ὃ δὲ ὁμολογῆ μὲν ἔχειν, μὴ τὸ ἐκείνου δέ, ἂν μὲν
 ἀπογεγραμμένον ἦ παρὰ τοῖς ἀρχουσιν τὸ κτῆμα κατὰ νόμον,
 τὸν ἔχοντα καλείσθω πρὸς τὴν ἀρχήν, ὃ δὲ καθιστάτω.
 γενομένου δὲ ἐμφανοῦς, ἔαν ἐν τοῖς γράμμασι ἀπογεγραμ-

d 1 τοῖν om. A **d** 3 χρῆ] γρ. χρῆμα O **d** 6 ἔαν δὲ τῆς ἑλλης
 . . . **a** 1 ἀγρονόμοις om. A (add. in marg. A³) pr. O **a** 3 χρημάτων]
 κτημάτων Eus. **a** 6 μὴ μηνύων Eus. et fecit O² (ων s. v.)
b 3 καταλίπη O² (1 s. v.)

μένον φαίνηται ποτέρου τῶν ἀμφισβητούντων, ἔχων οὗτος **d**
 ἀπίτω· ἂν δέ τις ἄλλον τῶν μὴ παρόντων, ὁπότερος ἂν
 παράσχη τὸν ἐγγυητὴν ἀξιόχρεων, ὑπὲρ τοῦ ἀπόντος ὡς
 παραδώσω ἐκείνῳ κατὰ τὴν ἐκείνου ἀφαίρεσιν ἀφαιρείσθω.
 ἂν δὲ παρὰ τοῖς ἄρχουσι τὸ ἀμφισβητούμενον μὴ ἀπο- **5**
 γεγραμμένον ἦ, κείσθω μὲν μέχρι δίκης παρὰ τρισὶ τῶν
 ἀρχόντων τοῖς πρεσβυτάτοις, ἂν δὲ τὸ μεσεγγυωθὲν θρέμμα
 ἦ, τὸν νικηθέντα περὶ αὐτοῦ δίκη τὴν τροφήν ἐκτίνειν τοῖς
 ἄρχουσιν· τὴν δὲ κρίσιν διαδικάζειν ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν **e**
 τοὺς ἄρχοντας.

Ἄγέτω τὸν ἑαυτοῦ δοῦλον ὁ βουλόμενος, ἂν ἔμφρων
 ἦ, χρησόμενος ὅτι ἂν ἐθέλῃ τῶν ὀπόσα ὄσια· ἀγέτω δὲ καὶ **5**
 ὑπὲρ ἄλλου τῶν οἰκείων ἢ φίλων τὸν ἀφεστῶτα ἐπὶ σω-
 τηρία. ἂν δέ τις ἀφαιρῆται τινα εἰς ἐλευθερίαν ὡς δοῦλον
 ἀγόμενον, μεθιέτω μὲν ὁ ἄγων, ὁ δὲ ἀφαιρούμενος ἐγγυητὰς
 τρεῖς ἀξιόχρεως καταστήσας, οὕτως ἀφαιρείσθω κατὰ ταῦτα,
 ἄλλως δὲ μή· ἂν δὲ παρὰ ταῦτά τις ἀφαιρῆται, τῶν βιαίων **915**
 ἔνοχος ἔστω, καὶ ἀλοὺς τὴν διπλασίαν τοῦ ἐπιγραφέντος
 βλάβους τῷ ἀφαιρεθέντι τιπέτω. ἀγέτω δὲ καὶ τὸν ἀπε-
 λεύθερον, ἂν τις μὴ θεραπείῃ τοὺς ἀπελευθερώσαντας ἢ
 μὴ ἰκανῶς· θεραπεία δὲ φοιτᾶν τρις τοῦ μηνὸς τὸν ἀπε-
 λευθερωθέντα πρὸς τὴν τοῦ ἀπελευθερώσαντος ἐστίαν, **5**
 ἐπαγγελλόμενον ὅτι χρὴ δρᾶν τῶν δικαίων καὶ ἅμα δυνατῶν,
 καὶ περὶ γάμου ποιεῖν ὅτιπερ ἂν συνδοκῇ τῷ γενομένῳ
 δεσπότῃ. πλουτεῖν δὲ τοῦ ἀπελευθερώσαντος μὴ ἐξείναι
 μᾶλλον· τὸ δὲ πλεον γιγνέσθω τοῦ δεσπότου. μὴ πλειῶ **b**
 δὲ εἴκοσιν ἐτῶν μένειν τὸν ἀφεθέντα, ἀλλὰ καθάπερ καὶ τοὺς
 ἄλλους ξένους ἀπιέναι λαβόντα τὴν αὐτοῦ πᾶσαν οὐσίαν,
 ἂν μὴ πείσῃ τούς τε ἄρχοντας καὶ τὸν ἀπελευθερώσαντα.
 ἂν δὲ τῷ ἀπελευθερωθέντι ἢ καὶ τῶν ἄλλων τῷ ξένων **5**

d 1 ποτέρου (sed πο ref. in ras.) A et in marg. L² O²: προτέρου L O
 οὔτως pr. A (ut vid.) **d** 7 μεσεγγυηθέν L² O² (η s. v.) **e** 1 διαδι-
 κάζειν L (ut vid.) O²: δικάζειν A O **a** 4 θεραπεία fecit A² **b** 5 τῷ
 Matthiae: τῶν libri

οὐσία πλείων γίγνηται τοῦ τρίτου μεγέθει τιμήματος, ἥ ἂν
 τοῦτο ἡμέρα γένηται, τριάκοντα ἡμερῶν ἀπὸ ταύτης τῆς
 c ἡμέρας λαβὼν ἀπίτω τὰ ἑαυτοῦ, καὶ μηδεμία τῆς μονῆς
 παραίτησις ἔτι τούτῳ παρ' ἀρχόντων γινέσθω· εἰ δέ τις
 ἀπειθῶν τούτοις εἰσαχθεὶς εἰς δικαστήριον ὄφλη, θανάτῳ
 τε ζημιούσθω καὶ τὰ χρήματα αὐτοῦ γινέσθω δημόσια.
 5 δίκαι δ' ἔστωσαν τούτων ἐν ταῖς φυλετικαῖσι δίκαις, εἰ δὲ
 μὴ πρότερον ἐν γείτοσιν ἢ ἐν αἰρετοῖσιν δικασταῖς ἀπαλλάτ-
 τονται πρὸς ἀλλήλους τῶν ἐγκλημάτων. εἰ δὲ ὡς αὐτοῦ
 ἐφάπτηται ζῶον καὶ ὄπουσιν ἢ τινος ἑτέρου τῶν αὐτοῦ
 d χρημάτων, ἀναγέτω μὲν ὁ ἔχων εἰς πρατήρα ἢ τὸν δόντα
 ἀξιοχρεῶν τε καὶ ἔνδικον ἢ τινι τρόπῳ παραδόντα ἄλλω
 κυρίως, εἰς μὲν πολίτην ἢ καὶ μέτοικον τῶν ἐν τῇ πόλει
 ἡμερῶν τριάκοντα, εἰς δὲ ξενικὴν παράδοσιν πέντε μηνῶν,
 5 ἧς μέσος ὁ μὴν ἐν ᾧ τρέπεται θερινὸς ἥλιος εἰς τὰ χειμε-
 ρινά. ὅσα δὲ διὰ τινος ὦνῆς ἢ καὶ πράσεως ἀλλάττηται
 τις ἕτερος ἄλλω, διδόντα ἐν χώρᾳ τῇ τεταγμένῃ ἐκάστοις
 κατ' ἀγορὰν καὶ δεχόμενον ἐν τῷ παραχρήμα τιμῆν, οὕτως
 e ἀλλάττεσθαι, ἄλλοθι δὲ μηδαμοῦ, μηδ' ἐπὶ ἀναβολῇ πρᾶσι
 μηδὲ ὦνῆν ποιεῖσθαι μηδενός· εἰ δὲ ἄλλως ἢ ἐν ἄλλοις
 τόποις ὅτιοῦν ἀνθ' ὄπουσιν διαμείβηται ἕτερος ἄλλω, πι-
 στεύων πρὸς ὃν ἂν ἀλλάττηται, ποιεῖτω ταῦτα ὡς οὐκ οὐσῶν
 5 δικῶν κατὰ νόμον περὶ τῶν μὴ πραθέντων κατὰ τὰ νῦν
 λεγόμενα. ἐράνων δὲ πέρι, τὸν βουλόμενον ἐραρίζω φίλου
 παρὰ φίλοις· εἰ δέ τις διαφορὰ γίγνηται περὶ τῆς ἐραρί-
 σεως, οὕτω πράττειν ὡς δικῶν μηδενὶ περὶ τούτων μηδαμῶς
 ἐσομένων. ὅς δ' ἂν ἀποδόμενος τιμῆν του λάβῃ μὴ ἐλάττω
 10 δραχμῶν πενήκοντα, παραμενέτω κατὰ πόλιν ἐξ ἀνάγκης
 916 δέκα ἡμέρας, ὃ δὲ πριάμενος ἴστω τὴν οἰκίαν τὴν τοῦ ἀποδο-
 μένου, τῶν περὶ τὰ τοιαῦτα ἐγκλημάτων εἰωθότων γίγνεσθαι
 χάριν καὶ τῶν ἀναγωγῶν τῶν κατὰ νόμους εἵνεκα· ἢ δὲ κατὰ

c 5 δίκαι L O²: δίκαια A O (sic βιβλίον τοῦ πατριάρχου καὶ τὰ ἀντί-
 γραφα) et in marg. L c 8 ὄπουσιν A cum pr. O d 6 ἀλλάττηται
 A L O: ἀλλάττεται O² (ε s. v.) a 3 εἵνεκα A sed εἰ ref. A²

νόμους ἀναγωγὴ καὶ μὴ τῆδε ἔστω. εἴαν τις ἀνδράποδον ἀποδῶται κάμνον φθόγῃ ἢ λιθῶν ἢ στραγγουριῶν ἢ τῆ καλου- 5
 μένη ἱερᾶ νόσῳ ἢ καὶ ἐτέρῳ τιῶν ἀδήλω τοῖς πολλοῖς ἰοσί-
 ματι μακρῷ καὶ δυσιάτῳ κατὰ τὸ σῶμα ἢ κατὰ τὴν διάνοιαν,
 εἴαν μὲν ἱατρῷ τις ἢ γυμναστῇ, μὴ ἀναγωγῆς ἔστω τοῦτω
 πρὸς τὸν τοιοῦτον τυγχάνειν, μηδ' εἴαν τάληθές τις προειπὼν b
 ἀποδῶταί τῳ· εἴαν δέ τις ἰδιώτῃ τι τῶν τοιούτων ἀποδῶται
 δημιουργός, ὃ πριάμενος ἐντὸς ἐκμήνου ἀναγέτω, πλὴν τῆς
 ἱερᾶς, ταύτης δ' ἐντὸς ἐνιαυτοῦ τὴν ἀναγωγὴν ἐξέστω
 ποιεῖσθαι τῆς νόσου. διαδικαζέσθω δὲ ἐν τισι τῶν ἱατρῶν, 5
 οὓς ἂν κοινῇ προβαλόμενοι ἔλωνται· τὸν δὲ ὀφλόντα τὴν
 δίκην διπλάσιον ἀποτίνειν τῆς τιμῆς ἧς ἂν ἀποδῶται. εἴαν
 δὲ ἰδιώτῃ τις ἰδιώτης, ἀναγωγὴν μὲν εἶναι, καθάπερ καὶ c
 τοῖς πρόσθεν ἐρρήθη, καὶ τὴν διαδικασίαν, ὃ δὲ ὀφλὼν τὴν
 τιμὴν ἀπλὴν ἀποτινέτω. εἴαν δὲ ἀνδροφόνον ἀποδῶταί τις
 τιμὴν εἰδῶσι μὲν εἰδῶς, μὴ τυγχανέτω ἀναγωγῆς τοῦ τοιοῦτου
 τῆς πράσεως, μὴ δὲ εἰδῶσι τὴν μὲν ἀναγωγὴν εἶναι τότε ὅταν 5
 τις αἰσθηται τῶν πριαμένων, ἐν πέντε δὲ τῶν ἰομοφυλάκων
 τοῖς νεωτάτοις εἶναι τὴν κρίσιν, εἰδῶς δὲ ἂν κριθῇ, τὰς τε
 οἰκίας τοῦ πριαμένου καθηράτω κατὰ τὸν τῶν ἐξηγητῶν
 νόμον, τῆς τιμῆς τε ἀποδότω τῷ πριαμένῳ τριπλάσιον. d

Ὁ δὲ ἀλλαττόμενος ἢ νόμισμα ἀντὶ νομίσματος, ἢ καὶ
 τῶν ἄλλων ζῶων ὅτιοῦν ἢ καὶ μὴ ζῶων, ἀκίβδηλον πᾶν
 διδῶτω καὶ δεχέσθω τῷ νόμῳ συνεπόμενος· προοίμιον δέ,
 καθάπερ ἄλλων νόμων, δεξώμεθα καὶ περὶ ὅλης ταύτης τῆς 5
 κάκης. κίβδηλείαν δὲ χρὴ πάντα ἄνδρα διανοηθῆναι καὶ
 ψεύδος καὶ ἀπάτην ὡς ἐν τι γένος ὄν, τοῦτο ᾧ τὴν φήμην
 ἐπιφέρειν εἰώθασιν οἱ πολλοί, κακῶς λέγοντες, ὡς ἐν καιρῷ

a 5 λιθῶν Photius: λίθων A L O: λιθίων vulg. a 8 τοῦτω L (ut
 vid.) et in marg. A² O²: om. A O b 2 ἀποδῶταί A sed ᾧ ref. a et
 ω in marg. A² εἴαν δέ τις ἰδιώτῃ τι] εἴαν τις ἰδιώτῃ τι A, sed δέ s. v.
 a et in marg. εἴαν δέ τι ἰδιώτῃ A²: εἴαν ἰδιώτῃ τι O sed in marg. γρ. τι
 ἰδίως b 6 προβαλόμενοι A: προβαλλόμενοι A² O c 5 δὲ εἰδῶσι
 A O²: εἰδῶσι δὲ O τότε om. A (add. in marg. A³) pr. O c 6
 αἰσθηται L (ut vid.): αἰσθησις A (ται s. v. a) pr. O

- e γιγνόμενον ἐκάστοτε τὸ τοιοῦτον πολλάκις ἂν ὀρθῶς ἔχοι, τὸν καιρὸν δὲ καὶ ὅπου καὶ ὅποτε ἀτάκτως καὶ ἀορίστως ἐῶντες, τῇ λέξει ταύτῃ πολλὰ ζημιοῦνται τε καὶ ζημιούσιν ἐτέρους. νομοθέτῃ δὲ οὐκ ἐγχωρεῖ τοῦτο ἀόριστον εἶναι,
 5 ἀλλὰ ἢ μείζους ἢ ἐλάττους ὄρους αἰεὶ δεῖ διασαφεῖν, καὶ δὴ καὶ νῦν ὠρίσθω. Ψεῦδος μηδεὶς μηδὲν μηδ' ἀπάτην μηδέ τι κίβδηλον, γένος ἐπικαλούμενος θεῶν, μήτε λόγῳ μήτε
 917 ἔργῳ πράξειεν, ὃ μὴ θεομισέστατος ἔσεσθαι μέλλων· οὗτος δ' ἐστὶν ὃς ἂν ὄρκους ὁμνῦς ψευδεῖς μηδὲν φροντίζη θεῶν, δεῦτερος δὲ ὃς ἂν ἐναντίον τῶν κρείττωνων αὐτοῦ ψεύδῃται. κρείττους δὲ οἱ ἀμείνους τῶν χειρόνων, πρεσβυταὶ τε ὡς ἐπὶ
 5 τὸ πᾶν εἰπεῖν τῶν νέων, διὸ καὶ γονῆς κρείττους ἐκγόνων, καὶ ἄνδρες δὴ γυναικῶν καὶ παιδῶν, ἄρχοντές τε ἀρχομένων· οὓς αἰδεῖσθαι πᾶσιν πάντας πρέπον ἂν εἴη ἐν ἄλλῃ τε ἀρχῇ πάσῃ καὶ ἐν ταῖς πολιτικαῖς δὴ μάλιστα ἀρχαῖς, ὅθεν ὁ νῦν παρῶν ἡμῖν λόγος ἐλήλυθεν. πᾶς γὰρ τῶν κατ' ἀγορὰν
 b ὃ κιβδηλεύων τι ψεύδεται καὶ ἀπατᾷ καὶ τοὺς θεοὺς παρακαλῶν ἐπόμνησιν ἐν τοῖς τῶν ἀγορανόμων νόμοισιν τε καὶ φυλακτηρίοις, οὔτε ἀνθρώπους αἰδούμενος οὔτε θεοὺς σεβόμενος. πάντως μὲν δὴ καλὸν ἐπιτήδευμα θεῶν διόματα
 5 μὴ χραίνειν ῥαδίως, ἔχοντα ὡς ἔχουσιν ἡμῶν ἐκάστοτε τὰ πολλὰ οἱ πλείστοι καθαρότητός τε καὶ ἀγνείας τὰ περὶ τοὺς θεοὺς· εἰ δ' οὖν μὴ πείθοιτο, ὅδε νόμος· Ὁ πωλῶν ὅτιοῦν ἐν ἀγορᾷ μηδέποτε δύο εἴπη τιμὰς ὧν ἂν πωλῇ,
 c ἀπλῆν δὲ εἰπῶν, ἂν μὴ τυγχάνῃ ταύτης, ἀποφέρων ὀρθῶς ἂν ἀποφέρει πάλιν, καὶ ταύτης τῆς ἡμέρας μὴ τιμῆσιν πλέονος μηδὲ ἐλάττονος, ἔπαινος δὲ ὄρκος τε περὶ παντὸς τοῦ πωλουμένου ἀπέστω· εἰ δέ τις ἀπειθῇ τούτοις, ὃ παρα-
 5 τυγχάνων τῶν ἀστῶν, μὴ ἔλαττον ἢ τριάκοντα γεγωνὸς ἔτη, κολάζων μὲν τὸν ὁμνύντα ἀνατὶ τυπτέτω τις, ἀφροντιστῶν

e 1 τὸ om. A et pr. O e 3 τε om. A et pr. O a 8 δ νῦν L
 (ut vid.): οὖν A (in marg. γρ. δ νῦν A¹) O (sed v supra o) a 9 παρῶν]
 παρ' ὧν A (sed punct. not.) e 6 κολάζων μὲν] κολαζόμεν A: corr. A²
 ἀνατεῖ pr. A (ut vid.): in marg. ἀνατὶ A² τις] ἐν ἄλλοις τυπτέτω
 ἄνευ τοῦ τις, καὶ καλῶς in marg. O

δὲ καὶ ἀπειθῶν ἔνοχος ἔστω ψόγῳ προδοσίας τῶν νόμων.
 τὸν δὲ δὴ κίβδηλόν τι πωλοῦντα, καὶ μὴ δυνάμενον τοῖς
 νῦν πείθεσθαι λόγοις, ὁ προστυγχάνων τῶν γινγνωσκόντων, d
 δυνατὸς ὢν ἐξελέγχειν, ἐναντίον ἐλέγξας τῶν ἀρχόντων,
 ὁ μὲν δοῦλος φερέσθω τὸ κιβδηλευθέν καὶ ὁ μέτοικος, ὁ δὲ
 πολίτης μὴ ἐλέγχων μὲν ὡς ἀποστερῶν τοὺς θεοὺς κακὸς
 ἀγορευέσθω, ἐλέγξας δὲ ἀναθέτω τοῖς τὴν ἀγορὰν ἔχουσιν 5
 θεοῖς. ὁ δὲ δὴ φανερὸς γεόμενός τι πωλῶν τοιοῦτον,
 πρὸς τῷ στερηθῆναι τοῦ κιβδηλευθέντος, ὀπόσης ἂν τιμῆς
 ἀξιώσῃ τὸ πωλούμενον, κατὰ δραχμῆν ἐκάστην τῇ μάστιγι
 τυπτέσθω πληγὰς ὑπὸ κήρυκος ἐν τῇ ἀγορᾷ κηρύξαντος ὧν e
 ἕνεκα μέλλει τύπτεσθαι. τὰ δὲ κιβδηλεύματά τε καὶ κακουρ-
 γίας τῶν πωλούντων οἳ τε ἀγορανόμοι καὶ οἱ νομοφύλακες,
 πυθόμενοι τῶν ἐμπείρων περὶ ἕκαστα, ἀναγραφάντων ἅ τε
 5
 χρῆ ποιεῖν τὸν πωλοῦντα καὶ ἅ μὴ, καὶ πρόσθε τοῦ ἀγορα-
 νομίου θέντων ἐν στήλῃ γράψαντες νόμους εἶναι τοῖς περὶ
 τὴν τῆς ἀγορᾶς χρεῖαν μηνυτὰς σαφεῖς. τὰ δὲ περὶ τῶν 918
 ἀστυνόμων ἐν τοῖς πρόσθεν ἰκανῶς εἴρηται· ἂν δέ τι προσ-
 δεῖν δοκῇ, νομοφύλαξιν ἐπανακοινώσαντες καὶ γράψαντες τὸ
 δοκοῦν ἐκλιπεῖν, εἰς ἀστυνόμιον θέντων ἐν στήλῃ τά τε
 πρῶτα καὶ τὰ δεύτερα τεθέντα αὐτοῖσι τῆς ἀρχῆς νόμιμα. 5

Κιβδηλοῖς δ' ἐπιτηδεύμασιν ἔπεται κατὰ πόδα καπηλείας
 ἐπιτηδεύματα· ταύτης δὲ πέρι συμπάσης συμβουλήν πρῶτον
 δόντες καὶ λόγον, ἐπ' αὐτῇ νόμον ὕστερον ἐπιθώμεθα. κα-
 πηλεία γὰρ κατὰ πόλιν πᾶσα γέγονεν οὐ βλάβης ἕνεκα τό b
 γε κατὰ φύσιν, πᾶν δὲ τοῦναντίον· πῶς γὰρ οὐκ εὐεργέτης
 πᾶς ὅς ἂν οὐσίαν χρημάτων ὠντινωνοῦν, ἀσύμμετρον οὔσαν
 καὶ ἀνώμαλον, ὀμαλήν τε καὶ σύμμετρον ἀπεργάζηται; τοῦτο
 ἡμῶν χρῆ φάναι καὶ τὴν τοῦ νομίσματος ἀπεργάζεσθαι 5
 δύναμιν, καὶ τὸν ἔμπορον ἐπὶ τούτῳ τετάχθαι δεῖ λέγειν.

d 5 ἀναγορευέσθω ci. Stallbaum e 5 καὶ ante πρόσθε om. A
 (add. s. v. A²) pr. O ἀγορανομίου ci. Stephanus: ἀγορανόμου libri
 a 4 ἐκλιπεῖν] ἐλλιπεῖν Hermann a 6 κατὰ πόδα A O: κατὰ πολλὰ
 L et in marg. γρ. O

καὶ μισθωτὸς καὶ πανδοκεὺς καὶ ἄλλα, τὰ μὲν εὐσχημονέ-
 c στερα, τὰ δὲ ἀσχημονέστερα γιγνόμενα, τοῦτό γε πάντα
 δύναται, πᾶσιν ἐπικουρίαν ταῖς χρεῖαις ἐξευπορεῖν καὶ ὁμα-
 λότητα ταῖς οὐσίαις. τί ποτε δὴ τὸ μὴ καλὸν αὐτὸ μηδ'
 εὐσχημον δοκεῖν εἶναι, καὶ τί τὸ διαβεβληκὸς τυγχάνει,
 5 ἴδωμεν, ἵνα εἰ μὴ καὶ τὸ ὅλον, ἀλλ' οὖν μέρη γε ἐξιασώ-
 μεθα νόμφ. πρᾶγμ' ἔσθ', ὡς ἔοικεν, οὐ φαῦλον, οὐδὲ
 σμικρῶς δεόμενον ἀρετῆς.

ΚΛ. Πῶς λέγεις;

ΑΘ. ὦ φίλε Κλεινία, σμικρὸν γένος ἀνθρώπων καὶ
 10 φύσει ὀλίγον καὶ ἄκρα τροφῇ τετραμμένον, ὅταν εἰς χρεῖας
 d τε καὶ ἐπιθυμίας τιῶν ἐμπίπτῃ, καρτερεῖν πρὸς τὸ μέτριον
 δυνατόν ἐστίν, καὶ ὅταν ἐξῆι χρήματα λαβεῖν πολλά, νήφει
 καὶ πρότερον αἰρεῖται τοῦ πολλοῦ τὸ τοῦ μέτρον ἐχόμενον·
 τὰ δὲ τῶν ἀνθρώπων πλήθη πᾶν τοῦναντίον ἔχει τούτοις,
 5 δεόμενά τε ἀμέτρως δεῖται καὶ ἐξὸν κερδαίνειν τὰ μέτρια,
 ἀπλήστως αἰρεῖται κερδαίνειν, διὸ πάντα τὰ περὶ τὴν καπη-
 λείαν καὶ ἐμπορίαν καὶ πανδοκείαν γένη διαβέβληται τε καὶ
 ἐν αἰσχροῖς γέγονεν ἐνερίδωσι. ἐπεὶ εἴ τις, ὃ μὴ ποτε
 γένοιτο οὐδ' ἔσται, προσαναγκάσειεν—γελοῖον μὲν εἰπεῖν,
 e ὅμως δὲ εἰρήσεται—πανδοκεῦσαι τοὺς πανταχῆ ἀρίστους
 ἀνδρας ἐπὶ τινα χρόνον, ἢ καπηλεύειν ἢ τι τῶν τοιούτων
 πράττειν, ἢ καὶ γυναικας ἔκ τινος ἀνάγκης εἰμαρμένης τοῦ
 τοιούτου μετασχεῖν τρόπον, γυνοίμεν ἂν ὡς φίλον καὶ ἀγα-
 5 πητόν ἐστίν ἕκαστον τούτων, καὶ εἰ κατὰ λόγον ἀδιάφθορον
 γίνοιτο, ἐν μητρὸς ἂν καὶ τροφοῦ σχήματι τιμῶτο τὰ
 τοιαῦτα πάντα· νῦν δὲ ὅποταν εἰς ἐρήμους τις καπηλείας
 919 ἔνεκα τόπους καὶ πανταχόσε μῆκη ἔχοντας ὁδῶν ἰδρυσάμενος
 οἰκήσεις, ἐν ἀπορίᾳ γιγνομένους καταλύσειν ἀγαπηταῖς

e 5 ei om. A (add. s. v. A²) pr. O ἐξιασώμεθα A² (ε et α s. v.) in
 marg. γρ. L O : ἀξιωσώμεθα A L O d 2 ἐξῆ] ἔξει fecit et in marg.
 ὅτ' ἂν ἔξει a d 7 ἐμπορειαν (ut vid.) A : corr. A² πανδοκείαν
 L O² : πανδοκείαν A (sed οχεί in ras.) O e 1 δὲ om. A et pr. O
 πανδοκεῦσαι L O² (κ s. v.) : πανδοχεῦσαι A O

δεχόμενος ἢ ὑπὸ χειμώνων ἀγρίων βία ἐλαυνομένους, εὐ-
 διεινήν γαλήνην παρασχὼν ἢ πνίγεσιν ἀναψυχὴν, τὰ μετὰ
 ταῦτα οὐχ ὡς ἐταίρους δεξάμενος φιλικὰ παράσχη ξένια 5
 ἐπόμενα ταῖς ὑποδοχαῖς, ὡς δ' ἐχθροὺς αἰχμαλώτους κει-
 ρωμένους ἀπολυτρώσῃ τῶν μακροτάτων καὶ ἀδίκων καὶ ἀκα-
 θάρτων λύτρων, ταῦτά ἐστιν καὶ τὰ τοιαῦτα ἐν σύμπασιν b
 τοῖς τοιούτοις ὀρθῶς ἀμαρτανόμενα τὰς διαβολὰς τῆ τῆς
 ἀπορίας ἐπικουρήσει παρεσκευακότα. τούτων οὖν χρὴ φάρ-
 μακον ἀεὶ τέμνειν τὸν νομοθέτην. ὀρθὸν μὲν δὴ πάλαι
 τε εἰρημένον ὡς πρὸς δύο μάχεσθαι καὶ ἐναντία χαλεπόν, 5
 καθάπερ ἐν ταῖς νόσοις πολλοῖς τε ἄλλοισιν· καὶ δὴ καὶ
 νῦν ἢ τούτων καὶ περὶ ταῦτα ἐστὶν πρὸς δύο μάχη, πενίαν
 καὶ πλοῦτον, τὸν μὲν ψυχὴν διεφθαρκότα τρυφῇ τῶν ἀνθρώ-
 πων, τὴν δὲ λύπαις προτετραμμένην εἰς ἀναισχυντίαν αὐτήν. c
 τίς οὖν δὴ τῆς νόσου ταύτης ἀρωγὴ γίγνοιτ' ἂν ἐν νοῦν
 ἐχούσῃ πόλει; πρῶτον μὲν ὅτι σμικροτάτῳ χρῆσθαι κατὰ
 δύναμιν τῷ τῶν καπήλων γένει, ἔπειτα τούτοις τῶν ἀνθρώ-
 πων προστάττει ὧν διαφθειρομένων οὐκ ἂν γίγνοιτο μεγάλη 5
 λύμη τῇ πόλει, τρίτον δὲ αὐτοῖς τοῖς μετασχοῦσι τούτων
 τῶν ἐπιτηδευμάτων εὐρεῖν μηχανὴν ὅπως ἦθη μὴ ἀνέδην
 ἀναισχυντίας τε καὶ ἀνελευθέρου ψυχῆς μέτοχα συμβήσεται d
 γίνεσθαι ῥαδίως. μετὰ δὴ τὰ νῦν εἰρημένα, περὶ ταῦτα
 νόμος ἀγαθῇ τύχῃ τοιόσδε ἡμῖν γιγνέσθω· Μαγνήτων, οὓς
 ὁ θεὸς ἀνορθῶν πάλιν κατοικίζει, γεωμόροι ὅσοι τῶν τετταρά-
 κοντα καὶ πεντακισχιλίων ἐστιῶν εἰσιν, μήτε κάπηλος ἐκὼν 5
 μηδ' ἄκων μηδεὶς γιγνέσθω μηδ' ἔμπορος μήτε διακονίαν μηδ'
 ἦντινα κεκτημένος ἰδιώταις τοῖς μὴ ἐξ ἴσου ἑαυτῷ, πλὴν
 πατρὶ καὶ μητρὶ καὶ τοῖς ἔτι τούτων εἰς τὸ ἄνω γένεσιν καὶ e

a 3 εὐδιεινήν fecit a a 5 ἐταίρους O² (aí s. v.): ἐτέρους Λ O
 a 7 μακροτάτων] μισρωτάτων Hermann b 2 ὀρθῶς A L O: αἰσχυρῶς
 in marg. γρ. L O b 5 ὡς πρὸς O²: ὡσπερ A O c 1
 προστετραμμένην fecit O² (σ s. v.) c 2 ἀρωγὴ fecit A² (ρ s. v.):
 ἐγωγῆ A O d 1 ἀνελευθέρου L: ἀνελευθερίου A (et in marg.
 ἀνελευθερίου ψυχῆς A²) pr. O et in marg. L d 4 κατοικί(ζ)η fecit O²
 d 6 μηδ' ἔμπορος] μήτ' ἔμπορος Bekker

πᾶσι τοῖς αὐτοῦ πρεσβυτέροις, ὅσοι ἐλεύθεροι ἐλευθέρως.
 τὸ δ' ἐλευθερικὸν καὶ ἀνελεύθερον ἀκριβῶς μὲν οὐ ῥᾶδιον
 νομοθετεῖν, κρινέσθω γε μὴν ὑπὸ τῶν τὰ ἀριστεία εἰληφό-
 5 των τῷ ἐκείνων μίσει τε καὶ ἀσπασμῷ. ὅς δ' ἂν καπηλείας
 τῆς ἀνελευθέρου τέχνη τινὶ μετάσχη, γραφέσθω μὲν αὐτὸν
 γένους αἰσχύνης ὁ βουλόμενος πρὸς τοὺς ἀρετῇ πρώτους
 κεκριμένους, ἐὰν δὲ δόξῃ ἀναξίω ἐπιτηδεύματι καταρρυπαί-
 ρειν τὴν αὐτοῦ πατρίαν ἐστίαν, δεθεῖς ἐναιαυτὸν ἀποσχέσθω
 920 τοῦ τοιούτου, καὶ ἐὰν αὖθις, ἔτη δύο, καὶ ἐφ' ἐκάστης ἀλώ-
 σεως τοὺς δεσμοὺς μὴ παυέσθω διπλασιάζων τὸν ἔμπροσθεν
 χρόνον. δεύτερος μὴν νόμος· Μέτοικον εἶναι χρεῶν ἢ ξένον,
 ὅς ἂν μέλλῃ καπηλεύσειν· τὸ δὲ τρίτον καὶ τρίτος· Ὅπως
 5 ὡς ἄριστος ἢ καὶ κακὸς ὡς ἤκιστα ὁ τοιοῦτος ἡμῖν ἢ σύνοικος
 ἐν τῇ πόλει, τοὺς νομοφύλακας χρὴ νοῆσαι φύλακας εἶναι
 μὴ μόνον ἐκείνων οὓς φυλάττειν ῥᾶδιον μὴ παρανόμους
 καὶ κακοὺς γίγνεσθαι, ὅσοι γενέσει καὶ τροφαῖς εὖ πεπαί-
 b δευνται, τοὺς δὲ μὴ τοιούτους ἐπιτηδεύματά τε ἐπιτηδεύοντας
 ἂ ῥοπήν ἔχει τιὰ ἰσχυρὰν πρὸς τὸ προτρέπειν κακοὺς
 γίγνεσθαι, φυλακτέον μᾶλλον. ταύτη δὴ τὰ περὶ τὴν
 καπηλείαν πολλὴν οὖσαν καὶ πολλὰ ἐπιτηδεύματα τοιαῦτα
 5 κεκτημένην, ὅσαπερ ἂν αὐτῶν λειφθῇ δόξαντα ἐκ πολλῆς
 ἀνάγκης ἐν τῇ πόλει δεῖν εἶναι, συνελθεῖν αὖ χρεῶν περὶ
 ταῦτα τοὺς νομοφύλακας μετὰ τῶν ἐμπείρων ἐκάστης καπη-
 c λείας, καθάπερ ἔμπροσθεν ἐπετάξαμεν τῆς κιβδηλείας πέρι,
 συγγενοὺς τούτῳ πράγματος, συνελθόντας δὲ ἰδεῖν λῆμμα
 τε καὶ ἀνάλωμα τί ποτε τῷ καπήλῳ κέρδος ποιεῖ τὸ μέτριον,
 γράψαντας δὲ θεῖναι τὸ γιγνόμενον ἀνάλωμα καὶ λῆμμα
 5 καὶ φυλάττειν, τὰ μὲν ἀγορανόμους, τὰ δὲ ἀστυνόμους, τὰ

a 6 φύλακας εἶναι] φυλας εἶναι A (corr. a et φύλακας εἶναι in marg.
 A²) O (sed ak s. v.) a 8 πεπαιδευται A (corr. a) b 1 ματά
 τε ἐπιτηδεύ in marg. A²: om. A cum pr. O b 2 ἂ ῥοπήν fecit A²
 (add. acc. et ποτ punct. not.): ἀποτροπήν A: ἀποτροπήν O (sed in
 marg. γρ. ἂ τροπήν): ἂ προτροπήν vulg. προτρέπειν] τρέπειν A (sed
 προ in marg. A²) O (sed προ s. v.) b 5 ἂν om. A et pr. O
 c 5 τὰ δὲ ἀγορανόμους om. A (add. in marg. A²) pr. O

δὲ ἀγρονόμους· καὶ σχεδὸν οὕτως ἂν καπηλεία τὰ μὲν ὠφελοῖ
ἐκάστους, σμικρότατα δὲ ἂν βλάπτοι τοὺς ἐν ταῖς πόλεσι
χρωμένους.

“Ὅσα τις ἂν ὁμολογῶν συνθέσθαι μὴ ποιῆ κατὰ τὰς d
ὁμολογίας, πλὴν ὧν ἂν νόμοι ἀπειργασίω ἢ ψήφισμα, ἢ
τινος ὑπὸ ἀδίκου βιασθεῖς ἀνάγκης ὁμολογήσῃ, καὶ ἐὰν
ἀπὸ τύχης ἀπροσδοκίτου τις ἄκων κωλυθῆ, δίκας εἶναι τῶν
ἄλλων ἀτελοῦς ὁμολογίας ἐν ταῖς φυλετικαῖσι δίκαις, ἐὰν ἐν 5
δαιτηταῖς ἢ γείτοσι ἐμπροσθεν μὴ δύνωνται διαλλάττεσθαι.
Ἐφαίστου καὶ Ἀθηναῖς ἱερὸν τὸ τῶν δημιουργῶν γένος, οἱ
τὸν βίον ἡμῶν συγκατεσκευάκασιν τέχναις, Ἄρεως δ’ αὖ καὶ e
Ἀθηναῖς οἱ τὰ τῶν δημιουργῶν σφύζοντες τέχναισι ἐτέροις
ἀμυντηρίοις ἔργα· δικαίως δὲ καὶ τὸ τούτων γένος ἱερὸν
ἐστὶ τούτων τῶν θεῶν. οὗτοι δὴ πάντες χώραν καὶ δῆμον
θεραπεύοντες διατελοῦσιν, οἱ μὲν ἄρχοντες τῶν κατὰ πόλεμον 5
ἀγῶνων, οἱ δὲ ὀργάνων τε καὶ ἔργων ἀποτελοῦντες γένεσι
ἔμμισθον· οἷς δὴ περὶ τὰ τοιαῦτα οὐ πρόπον ἂν εἶη ψεύδεσθαι,
θεοὺς προγόνους αὐτῶν αἰδουμένους. ἂν δὴ τις δημιουργῶν 921
εἰς χρόνον εἰρημένον ἔργον μὴ ἀποτελέσῃ διὰ κάκην, μηδὲν
τὸν βιοδότην θεὸν ἐπαιδεσθεῖς, ἡγούμενος ὡς οἰκείον συγγνώ-
μονα εἶναι θεόν, οὐδὲν τῷ νῶ βλέπων, πρῶτον μὲν δίκην
τῷ θεῷ ὑφέξει, δεῦτερον δὲ ἐπόμενος αὐτῷ νόμος κείσθω· 5
τὴν τιμὴν τῶν ἔργων ὀφειλέτω ὧν ἂν τὸν ἐκδόντα ψεύσῃται
καὶ πάλιν ἐξ ἀρχῆς ἐν τῷ ῥηθέντι χρόνῳ προῖκα ἐξεργα-
ζέσθω. καὶ ἀναιρουμένῳ δ’ ἔργον συμβουλευτῆς νόμος, ἅπερ
τῷ πωλοῦντι συνεβούλευεν, μὴ πλέονος τιμᾶν διαπειρώμενον b
ἀλλ’ ὡς ἀπλούστατα τῆς ἀξίας, ταῦτόν δὴ προστάττει καὶ
τῷ ἀναιρουμένῳ—γιγνώσκει γὰρ ὁ γε δημιουργὸς τὴν ἀξίαν
—ἐν ἐλευθέρῳ οὖν πόλεσι οὐ δὴ ποτε χρὴ τέχνη, σαφεῖ
τε καὶ ἀψευδεῖ φύσει πράγματι, διαπειρᾶσθαι τῶν ἰδιωτῶν 5
τεχνάζοντα αὐτὸν τὸν δημιουργόν, δίκας δὲ εἶναι τούτων

d 3 ὑπὸ ἀδίκου] ὑποδίκου Λ (sed à s. v. Λ²) pr. O d 4 ἀπὸ Λ O :
ὑπὸ O¹ (δ s. v.) e 1 ἄρεως L cum A² (o ex ω) O² (o s. v.) e 3 τὸ
om. A et pr. O a 3 βιοδότην in marg. iterat A²

τῷ ἀδικουμένῳ πρὸς τὸν ἀδικοῦντα. ἔαν δέ τις ἐκδούς αὐ
 c δημιουργῶ μὴ ἀποδῶ τοὺς μισθοὺς ὀρθῶς κατὰ τὴν ἔννομον
 ὁμολογίαν γενομένην, Δία δὲ πολιοῦχον καὶ Ἀθηνᾶν κοινω-
 νοὺς πολιτείας ἀτιμάζων, βραχὺ κέρδος ἀγαπῶν, λύη μεγάλας
 κοινωνίας, νόμος ὁ βοηθῶν ἔστω τῷ τῆς πόλεως συνδέσμῳ
 5 μετὰ θεῶν. Ἄς γὰρ ἂν προαμειψάμενος ἔργον μισθοὺς μὴ
 ἀποδιδῶ ἐν χρόνοις τοῖς ὁμολογηθείσιν, διπλοῦν πραττέσθω·
 ἔαν δὲ ἐνιαυτὸς ἐξέλθῃ, τῶν ἄλλων ἀτόκων ὄντων χρημάτων,
 d ὅποσα δανεισμῷ συμβάλλει τις, οὗτος τῇ δραχμῇ ἐκάστου
 μηνὸς ἐπωβελίαν κατατιθέτω, δίκας δὲ εἶναι τούτων ἐν τοῖς
 κατὰ φυλὰς δικαστηρίοις.

Ἔς δὲ ἐν παρέργῳ περὶ τῶν κατὰ πόλεμον δημιουργῶν
 5 ὄντων σωτηρίας, στρατηγῶν τε καὶ ὅσοι περὶ ταῦτα τεχνικοί,
 δίκαιον εἰπεῖν, ὅτι τὸ παράπαν ἐμνήσθημεν δημιουργῶν. Ἄς
 τούτοις αὐ, καθάπερ ἐκείνοις, οἷον ἐτέροις οὖσιν δημιουργοῖς.
 ἔαν τις ἄρα καὶ τούτων ἀνελόμενος δημόσιον ἔργον εἴθ' ἐκὼν
 e εἴτε προσταχθὲν καλῶς ἐξεργάσῃται, τὰς τιμὰς, οἷ δὴ μισθοὶ
 πολεμικοῖς ἀνδράσιν εἰσὶν, ἀποδιδῶ δίκαιως, ὁ νόμος αὐτὸν
 ἐπαινῶν οὐποτε καμείται· ἔαν δὲ προαμειψάμενος ἔργον τι
 τῶν κατὰ πόλεμον καλῶν ἔργων μὴ ἀποδιδῶ, μέμψεται.
 5 νόμος οὖν οὗτος ἐπαινῶ περὶ τούτων ἡμῶν μεμειγμένος
 κείσθω, συμβουλευτικός, οὐ βιαστικός, τῷ πλήθει τῶν πολι-
 922 τῶν, τιμᾶν τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας, ὅσοι σωτῆρες τῆς πόλεως
 εἰσι συμπάσης εἴτε ἀνδρείαις εἴτε πολεμικαῖς μηχαναῖς,
 δευτέρους· πρώτοις γὰρ τὸ μέγιστον γέρας δεδόσθω τοῖς
 τὰ τῶν ἀγαθῶν νομοθετῶν γράμματα τιμᾶν διαφερόντως
 5 δυνηθείσιν.

Τὰ μὲν δὴ μέγιστα τῶν συμβολαίων, ὅσα πρὸς ἀλλήλους
 ἄνθρωποι συμβάλλουσι, πλήν γε ὀρφανικῶν καὶ τῆς τῶν
 ἐπιτρόπων ἐπιμελείας τῶν ὀρφανῶν, σχεδὸν ἡμῶν διατέτακται·
 b ταῦτα δὲ δὴ μετὰ τὰ νῦν εἰρημένα ἀναγκαῖον ἀμῶς γέ πως

d 5 τε] δὲ A (τ s. v. a) O (τ s. v.)
 libri a 1 ὅσοι] ὡς οἱ A et pr. O
 ὀρφανικά A L O

d 6 ὅς Schneider : ὡς
 a 7 ὀρφανικῶν Aldina :

τάξασθαι. τούτων δὲ ἀρχαὶ πάντων αἵ τε τῶν τελευτῶν
 μελλόντων ἐπιθυμίαι τῆς διαθέσεως αἵ τε τῶν μηδὲν τὸ
 παράπαν διαθεμένων τύχαι· ἀναγκαῖον δὲ εἶπον, ὧ Κλειμία,
 βλέψας αὐτῶν πέρι πρὸς τε τὸ δύσκολον καὶ χαλεπόν. οὐδὲ 5
 γὰρ ἄτακτον δυνατὸν ἐστ' αὐτὸ εἶν· πολλὰ γὰρ ἕκαστοι καὶ
 διάφορα ἀλλήλων καὶ ἐναντία τιθεῖντ' ἂν τοῖς τε νόμοις
 καὶ τοῖς τῶν ζώντων ἤθεσιν καὶ τοῖς αὐτῶν τοῖς ἔμπροσθεν
 πρὶν διατίθεσθαι μέλλειν, εἴ τις ἐξουσίαν δώσει ἀπλῶς οὕτως C
 κυρίαν εἶναι διαθήκην ἢ ἂν τις διαθήηται ὅπως οὖν ἔχων
 πρὸς τῷ τοῦ βίου τέλει. ἀνοήτως γὰρ δὴ καὶ διατεθρυμμένως
 τινὰ τρόπον ἔχομεν οἱ πλείστοι, ὅταν ἤδη μέλλειν ἠγώμεθα
 τελευτῶν. 5

ΚΛ. Πῶς τοῦτο, ὦ ξένε, λέγεις;

ΑΘ. Χαλεπὸν ἐστ', ὦ Κλειμία, μέλλων ἄνθρωπος τελευ-
 τήσῃ, καὶ μεστὸν λόγου τοῖς νομοθέταις εὖ μάλα φοβεροῦ
 καὶ δυσχεροῦς.

ΚΛ. Πῆ;

ΑΘ. Ζητῶν εἶναι κύριος πάντων, εἴωθε μετ' ὀργῆς d
 λέγειν.

ΚΛ. Ποῖα δῆ;

ΑΘ. Δειῶν γε, ὦ θεοί, φησὶν, εἰ τὰ ἐμὰ ἐμοὶ μηδαμῶς
 ἐξέσται δοῦναί τε ὅτῳ ἂν ἐθέλω καὶ μὴ, καὶ τῷ μὲν πλείω, 5
 τῷ δ' ἐλάττονα, τῶν ὁπόσοι περὶ ἐμὲ φαῦλοι καὶ ὅσοι ἀγαθοὶ
 γεγονάσῃ φανερώς, βασανισθέντες ἰκανῶς ἐν νόσοις, οἱ δ'
 ἐν γῆρᾳ καὶ ἄλλαις παντοίαισι τύχαις.

ΚΛ. Οὐκοῦν, ὦ ξένε, καλῶς δοκοῦσίν σοι λέγειν;

ΑΘ. Μαλθακοὶ ἐμοίγ', ὦ Κλειμία, δοκοῦσιν οἱ πάσαι e
 νομοθετοῦντες γεγονέναι καὶ ἐπὶ σμικρὸν τῶν ἀνθρωπίνων
 πραγμάτων βλέποντές τε καὶ διανοούμενοι νομοθετεῖν.

ΚΛ. Πῶς λέγεις;

ΑΘ. Τὸν λόγον τοῦτον, ὠγαθέ, φοβούμενοι, τὸν νόμον 5

b 5 περί secl. Hermann d 4 εἰ τὰ ἐμὰ] εἴ τε ἅμα A et (ut vid.)
 pr. O d 6 ἐμὲ fecit A²; με Λ

ἐτίθεσαν τὸν ἐξεῖναι τὰ ἑαυτοῦ διατίθεσθαι ἀπλῶς ὅπως ἂν
 923 τις ἐθέλη τὸ παράπαν, ἐγὼ δὲ καὶ σὺ τοῖς ἐν τῇ σῆ πόλει
 μέλλουσι τελευτᾶν ἀποκρινόμεθα ἐμμελέστερόν πως. Ὡ
 φίλοι, φήσομεν, καὶ ἀτεχνῶς ἐφήμεροι, χαλεπὸν ὑμῖν ἐστίν
 γινώσκειν τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν χρήματα καὶ πρὸς γε ὑμᾶς
 5 αὐτούς, ὥσπερ καὶ τὸ τῆς Πυθίας γράμμα φράζει, τὰ νῦν.
 ἔγωγ' οὖν νομοθέτης ὢν οὐθ' ὑμᾶς ὑμῶν αὐτῶν εἶναι τίθημι
 οὔτε τὴν οὐσίαν ταύτην, σύμπαντος δὲ τοῦ γένους ὑμῶν τοῦ
 τε ἐμπροσθεν καὶ τοῦ ἔπειτα ἐσομένου, καὶ ἔτι μᾶλλον τῆς
 b πόλεως εἶναι τό τε γένος πᾶν καὶ τὴν οὐσίαν· καὶ οὕτω
 τούτων ἐχόντων, οὐκ, ἔάν τις ὑμᾶς θωπείαις ὑποδραμῶν ἐν
 νόσοις ἢ γήρα σαλεύοντας παρὰ τὸ βέλτιστον διατίθεσθαι
 πείθῃ, συγχωρήσομαι ἐκόν, ὅτι δὲ τῇ πόλει τε ἄριστον πάσῃ
 5 καὶ γένει, πρὸς πᾶν τοῦτο βλέπων νομοθετήσω, τὸ ἐνὸς
 ἐκάστου κατατιθεὶς ἐν μοίραις ἐλάττωσι δικαίως. ὑμεῖς δὲ
 ἡμῖν ἴλεψθε καὶ εὐμενεῖς ὄντες πορεύοισθε ἥπερ κατὰ φύσιν
 νῦν πορεύεσθε τὴν ἀνθρωπίνην· ἡμῖν δὲ περὶ τῶν ἄλλων τῶν
 c ὑμετέρων μελήσει, κηδομένοις ὅτι μάλιστα εἰς δύναμιν, οὐ
 τῶν μὲν, τῶν δὲ οὐ. ταῦτα μὲν οὖν παραμυθία τε καὶ
 προοίμια τῶν τε ζώντων, ὧ Κλειρία, καὶ τῶν τελευτώντων
 ἔστω, νόμος δὲ ὅδε· Ὅς ἂν διαθήκην γράφῃ τὰ αὐτοῦ διατιθέ-
 5 μενος, παίδων ὢν πατήρ, πρῶτον μὲν τῶν νέων κληρονόμον
 ὄν ἂν ἀξιώσῃ γίνεσθαι γραφέτω, τῶν δὲ ἄλλων παίδων, ὄν
 ἂν μὲν ἐτέρῳ ποιεῖσθαι διδῶ δεχομένῳ, γραφέσθω τοῦτο αὐτό·
 d ἔαν δὲ περιγίγνηταί τις τῶν νέων αὐτῷ μὴ ἐπί τινι κλήρῳ
 πεποιημένος, ὄν κατὰ νόμον ἐλπὶς εἰς ἀποικίαν ἐκπεμφθή-
 σεσθαι, τούτῳ τῶν ἄλλων χρημάτων ἐξέστω τῷ πατρὶ διδόναι
 ὅσα ἂν ἐθέλῃ, πλὴν τοῦ πατρῷου κλήρου καὶ τῆς περὶ τὸν
 5 κλήρον κατασκευῆς πάσης, καὶ ἔαν πλείους ὦσιν, πρὸς μέρος
 ὁ πατήρ ὅπῃ ἂν ἐθέλῃ νεμέτω τὰ περιόντα τοῦ κλήρου. ὅτῳ

e6 τὸν ΑΟ (βιβλίον τοῦ πατριάρχου): τόνδε Α² (δε s. v.) Ο²
 a2 πως Α: πῶς; vulg. (Cliniae tribuens) b2 ὑποδραμῶν L (ut
 vid.) Ο²: ὑπολαβῶν Α et (ut vid.) Ο d1 κλήρῳ om. Α et pr. Ο
 d4 ἐθέλη L: θέλη Α Ο

δ' ἂν τῶν ὑέων ὑπάρχων οἶκος ἦ, μὴ νέμειν τούτῳ τῶν χρη-
 μάτων, θυγατρί τε ὡσαύτως, ἦ μὲν ἂν ἐγγεγνημένος ὡς ἀνὴρ
 ἐσόμενος ἦ, μὴ νέμειν, ἦ δ' ἂν μή, νέμειν· ἔαν δέ τῳ τῶν e
 ὑέων ἢ καὶ τῶν θυγατέρων φανῆ κλήρος ἐπιχώριος τῆς
 διαθήκης γενόμενος ὕστερον, τῷ κληρονόμῳ τοῦ τὴν διαθήκην
 διαθεμένου καταλειπέτω. ἔαν δὲ ἄρρενας μὲν μὴ λείπη,
 θηλείας δέ, ὁ διατιθέμενος, ἄνδρα μὲν τῶν θυγατέρων ἦτινι 5
 ἂν ἐθέλη, ὑὸν δὲ αὐτῷ καταλειπέτω, γράψας κληρονόμον·
 ἔαν δὲ ὑὸς τῳ τελευτήσῃ παῖς ὢν, πρὶν εἰς ἄνδρας δυνατὸς
 εἶναι τελεῖν, εἴτε γεννητὸς ὢν εἴτε ποιητὸς, γραφέτω καὶ
 περὶ τῆς τοιαύτης τύχης ὁ τὴν διαθήκην γράφων τίνα χρῆ 924
 παῖδα αὐτῷ δεύτερον ἐπὶ τύχαις ἀμεινοσσω γίνεσθαι. ἔαν
 δὲ τις ἄπαις ὢν τὸ παράπαν διαθήκην γράφῃ, τὸ τῆς ἐπι-
 κτήτου δεκατημόριον ἐξελόμενος, ἔαν ἐθέλῃ τῳ δωρεῖσθαι,
 δωρεῖσθω· τὰ δὲ ἄλλα παραδιδούς πάντα τῷ ποιηθέντι 5
 ἄμεμπτος ἕλεων ὑὸν αὐτὸν ποιείσθω σὺν νόμῳ. ᾧ δ' ἂν
 ἐπιτρόπων οἱ παῖδες δέωνται, ἔαν μὲν διαθέμενος τελευτᾷ
 καὶ γράψας ἐπιτρόπους τοῖς παισὶν ἐκόντας τε καὶ ὁμολο-
 γούντας ἐπιτροπεύσειν οὐστιασοῦν καὶ ὀπόσοις ἂν ἐθέλῃ, b
 κατὰ ταῦτα τὰ γραφέντα ἢ τῶν ἐπιτρόπων αἴρεσις γινέσθω
 κυρία· ἔαν δὲ ἢ τὸ παράπαν μὴ διαθέμενος τελευτήσῃ τις ἢ
 τῆς τῶν ἐπιτρόπων αἰρέσεως ἐλλιπής, ἐπιτρόπους εἶναι τοὺς
 ἐγγύτατα γένει πρὸς πατρὸς καὶ μητρὸς κυρίου, δύο μὲν 5
 πρὸς πατρός, δύο δὲ πρὸς μητρός, ἓνα δ' ἐκ τῶν τοῦ τελευτή-
 σαντος φίλων, τούτους δ' οἱ νομοφύλακες καθιστάντων τῷ
 δεομένῳ τῶν ὀρφανῶν. καὶ πάσης τῆς ἐπιτροπῆς καὶ τῶν
 ὀρφανῶν πεντεκαίδεκα τῶν νομοφυλάκων οἱ πρεσβύτατοι c
 πάντων ἐπιμελείσθω ἀεὶ κατὰ πρέσβιν καὶ κατὰ τρεῖς διελό-
 μενοι σφᾶς αὐτούς, κατ' ἐνιαυτὸν τρεῖς καὶ κατ' ἐνιαυτὸν

e6 ὑὸν] υἰὸν A O

κληρονομεῖν A O

b4 τῆς om. A et pr. O

b7 δ' οἱ] οἱ A et pr. O

πάντα A O

κληρονόμον L et in marg. O² (ἀπ' ὀρθώσεως):

b2 τὰ om. A (add. A² extra v.) et pr. O

ἐλλιπής A et pr. O (i s. v. O²)

c2 πάντων L (ut vid.) O² (ων s. v.):

ἄλλον ἕτεροι τρεῖς, ἕως ἂν αἱ πέντε περίοδοι γίγνωνται κύκλω·
 5 καὶ τοῦτο ἐκλιπέτω μηδέποτε κατὰ δύναμιν.

Ὅς δ' ἂν μηδὲν τὸ παράπαν διαθέμενος ἀποθάνῃ, παῖδας
 μὲν καταλιπὼν δεομένους ἐπιτροπῆς, τῶν αὐτῶν νόμων τούτων
 δ ἢ χρεῖα τῶν παιδῶν αὐτοῦ μετεχέτω· θηλείας δὲ ἂν καταλείπῃ
 τις ἀπροσδοκίῳ τύχῃ χρησάμενος, συγγνώμην τῷ τιθέντι
 τὸν νόμον ἐχέτω, εἰ τῶν τριῶν αὐτοῦ πρὸς τὰ δύο ἐπισκοπῶν
 τὴν ἕκδοσιν τῶν θυγατέρων ποιῆται, πρὸς τε τὴν τοῦ γένους
 5 ἀγχιστείαν καὶ τὴν τοῦ κλήρου σωτηρίαν, τὸ δὲ τρίτον, ὅπερ
 ἂν πατὴρ διασκέψαιτο, ἐξ ἀπάντων τῶν πολιτῶν βλέπων εἰς
 ἡθῆ τε καὶ τρόπους τὸν ἐπιτήδειον αὐτῷ μὲν ὕον, γυμφίον
 e δ' εἶναι τῇ θυγατρὶ, τοῦτο δὲ παραλείπῃ διὰ τὴν ἀδύνατον
 σκέψιν. νόμος τοίνυν εἰς δύναμιν ὅδε περὶ τῶν τοιούτων
 κείσθω· Ἐὰν ὁ μὴ διαθέμενος θυγατέρας λείπῃ, τοῦδε ἀπο-
 θανόντος, ἀδελφὸς ὁμοπάτωρ ἢ ἄκκληρος ὁμομήτριος ἐχέτω τὴν
 5 θυγατέρα καὶ τὸν κλῆρον τοῦ τελευτήσαντος· εἰ δὲ μὴ ἦ
 ἀδελφός, ἀδελφοῦ δὲ παῖς, ὡσαύτως, εἰ ἐν ἡλικίᾳ πρὸς
 ἀλλήλους ὦσιν· εἰ δὲ μηδὲ εἰς τούτων, ἀδελφῆς δὲ παῖς ἦ,
 κατὰ ταῦτά· τέταρτος δὲ πατρὸς ἀδελφός, πέμπτος δὲ τούτου
 παῖς, ἕκτος δὲ ἀδελφῆς πατρὸς ἕκγονος. ὡσαύτως δὲ τὸ γένος
 10 αἰεὶ πορευέσθω κατ' ἀγχιστείαν, εἰ τις παῖδας θηλείας κατα-
 925 λείπῃ, δι' ἀδελφῶν τε καὶ ἀδελφιδῶν ἐπανιών, ἔμπροσθε μὲν
 τῶν ἀρρένων, ὕστερον δὲ θηλειῶν ἐνὶ γένει. τὴν δὲ τούτων
 γάμου χρόνου συμμετρίαν τε καὶ ἀμετρίαν ὁ δικαστὴς σκοπῶν
 κρινέτω, γυμνοὺς μὲν τοὺς ἄρρενας, γυμνὰς δὲ ὀμφαλοῦ μέχρι
 5 θεώμενος τὰς θηλείας· εἰ δὲ τοῖς οἰκείοις ἀπορία συγγενῶν
 ἦ μέχρι μὲν ἀδελφοῦ υἱῶν, μέχρι δὲ πάππου παιδῶν ὡσαύτως,

δ 1 καταλείπῃ A O : καταλίπῃ O² (i s. v.) δ 2 τιθέντι] γρ.
 θέντι O δ 6 διασκέψαιτο ἐξ fecit A² : διασκέψασθαι τὸ ἐξ A (sed
 ασθ erasum) L O e 1 παραλίπῃ fecit O² (i s. v.) e 3 λείπῃ
 A O : λίπῃ O² (i s. v.) τοῦδε Stallbaum : τοῦ δὲ A L O : τοῦ vulg.
 e 6 δὲ ante παῖς om. A (add. s. v. A²) pr. O e 8 κατὰ] καὶ
 κατὰ A (ut vid.) O e 10 καταλείπῃ A O : καταλίπῃ O² (i s. v.)
 Eus. a 1 τε L Eus. et fecit O² (τ s. v.) : δὲ A O ἐπανιών Eus.
 a 2 τούτων scripsi : τοῦ τῶν libri a 3 γάμου A O : γάμων O²
 a 6 πάππου A L O : πάππων L² O² (ων s. v.)

τῶν ἄλλων ὄντων ἂν ἡ παῖς μετ' ἐπιτρόπων αἰρήται τῶν
 πολιτῶν ἐκούσιον ἐκουσία, κληρονόμος γιγνέσθω τοῦ τελευτή- **b**
 σαντος καὶ τῆς θυγατρὸς νυμφίος. ἔτι δὲ πολλὰ πολλῶν καὶ
 πλείων ἀπορία τῶν τοιούτων γίγνοιτ' ἂν ἔστιν ὅτ' ἐν αὐτῇ
 τῇ πόλει ἂν οὖν δὴ τις ἀπορουμένη τῶν αὐτόθεν ὕρᾱ τινα
 εἰς ἀποικίαν ἀπεσταλμένον, ἥ δὲ κατὰ νοῦν αὐτῇ κληρονόμον **5**
 ἐκείνον γίγνεσθαι τῶν τοῦ πατρός, εἰ μὲν συγγενῆς ἦ, κατὰ
 τὴν τάξιν τοῦ νόμου ἐπὶ τὸν κλῆρον πορευέσθω, εἰ δὲ ἐκτὸς
 γένους, τῶν ἐν τῇ πόλει ὄντων ἔξω τῆς συγγενείας, κύριος
 ἔστω κατὰ τὴν τῶν ἐπιτρόπων καὶ τῆς παιδὸς τοῦ τελευτή- **c**
 σαντος αἴρεσιν γῆμαι καὶ τὸν κλῆρον ἐπαρελθὼν οἴκαδε
 λαβεῖν τοῦ μὴ διαθεμένου. ἅπαις δὲ ἀρρένων τε καὶ θηλειῶν
 τὸ παράπαν ὅς ἂν μὴ διαθέμενος τελευτᾷ, τὰ μὲν ἄλλα περὶ
 τοῦ τοιούτου κατὰ τὸν ἔμπροσθεν ἐχέτω νόμοι, θήλεια δὲ **5**
 καὶ ἄρρην οἷον σύννομοι ἴτωσαν ἐκ τοῦ γένους εἰς τὸν
 ἐξηρημωμένον ἐκάστοτε οἶκοι, ὧν ὁ κλῆρος γιγνέσθω κυρίως,
 ἀδελφῆ μὲν πρῶτον, ἀδελφοῦ δὲ θυγάτηρ δευτέρα, τρίτη δὲ **d**
 ἔκγονος ἀδελφῆς, τετάρτη δὲ πατρός ἀδελφῆ, καὶ πέμπτη
 πατρός ἀδελφοῦ παῖς, ἕκτη δὲ ἀδελφῆς πατρός ἂν εἴη παῖς·
 συνοικίσει δὲ ταύτας ἐκείνοις κατ' ἀγχιστείαν καὶ θέμιν,
 ὡς ἔμπροσθεν ἐνομοθετήσαμεν. μὴ δὲ λανθανέτω τὸ τῶν **5**
 τοιούτων νόμων ἡμᾶς βᾶρος, ὡς χαλεπῶς ἔστιν ὅτε προσ-
 τᾶπται τῷ τοῦ τελευτήσαντος κατὰ γένος οἰκείῳ γαμεῖν
 τὴν συγγενῆ, μὴ δοκεῖ δὲ σκοπεῖν ἂ μιν εἰ ἐν ἀνθρώποις
 ἐμπόδια γίγνεται τοῖς τοιούτοις ἐπιτάγμασιν τοῦ μήτινα **e**
 ἐθέλει πείθεσθαι, πρότερον δὲ οὔστινας ὅτιοῦν ἂν βουλη-
 θῆναι παθεῖν, ὅποταν ἢ σωματῶν νοσήματα καὶ πηρώσεις ἢ
 διανοίας ἔν τισιν τῶν ἐπιταπτομένων γαμεῖν ἢ γαμείσθαι
 γίγνηται. τούτων δὲ μηδὲν φροντίζειν τάχ' ἂν ὁ νομοθέτης **5**
 δόξειεν τισιν, οὐκ ὀρθῶς δοκοῦν. ἔστω τοίνυν εἰρημένον ὑπὲρ

b 2 πολλὰ] πολλῆ Ast c 6 ἴτωσαν L. (ut vid.) O²: πως ἔν A O
 d 8 δοκεῖ| δοκῆ fecit A² et η s. v. O² γρ. μυρία ἀνθρώποις (om. ἐν)
 O et sic liber patriarchae e 4 γαμεῖν . . . e 5 τούτων om. A (add.
 in marg. A²) pr. O e 5 τάχ' ἔν δ] τάχα A e 6 δόξειεν] δόξει
 ἐν A (sed ei ex emend.): δόξη ἐν O

τε νομοθέτου καὶ ὑπὲρ νομοθετουμένου σχεδὸν οἷον κοινὸν
 προοίμιον, συγγνώμην μὲν τῷ νομοθέτῃ τοὺς ἐπιταττομένους
 δεόμενον ἔχειν, ὅτι τῶν κοινῶν ἐπιμελούμενος οὐκ ἂν ποτε
 10 δύναιτο διοικεῖν ἅμα καὶ τὰς ἰδίας ἐκάστῳ γιγνομένας συμ-
 926 φοράς, συγγνώμην δ' αὖ καὶ τοῖς νομοθετουμένοις, ὡς τὰ
 τοῦ νομοθετοῦντος εἰκότως ἐνίοτε οὐ δύνανται προστάγματα
 τελεῖν, ἃ μὴ γινώσκων προστάττει.

ΚΛ. Τί δὴ τις οὖν, ᾧ ξένε, δρῶν πρὸς τὰ τοιαῦτα
 5 ἐμμετρότατος ἂν εἴη;

ΛΘ. Διαιτητὰς, ᾧ Κλεινία, τοῖς τοιοῦτοις νόμοις καὶ
 νομοθετουμένοις ἀναγκαῖον αἰρεῖσθαι.

ΚΛ. Πῶς λέγεις;

ΑΘ. Ἔστιν ὅτε πλουσίου πατρὸς ἀδελφιδοῦς τὴν τοῦ
 b θεοῦ θυγατέρα ἐκὼν οὐκ ἂν ἐθέλοι λαμβάνειν, τρυφῶν
 καὶ ἐπὶ μείζοσι γάμοις τὴν διάνοιαν ἐπέχων· ἔστιν δ' ὅτε
 καὶ συμφορὰν τὴν μεγίστην τοῦ νομοθέτου προστάττοντος,
 ἀπειθεῖν ἀναγκάζοιτ' ἂν τῷ νόμῳ, μαινόμενα κηδεύματα
 5 ἀναγκάζοντος λαμβάνειν ἢ δεινὰς ἄλλας σωμάτων ἢ ψυχῶν
 συμφοράς, ἃς ἀβίωτον ζῆν κεκτημένῳ. ὁ δὲ νῦν λόγος ἡμῶν
 περὶ τούτων ὅδε νόμος κείσθω· Ἐάν τινες ἄρα περὶ διαθήκης
 c ἐγκαλῶσι τοῖς κειμένοις νόμοις, περὶ τε ἄλλων ὠντινωνοῦν
 καὶ δὴ καὶ περὶ γάμων, ἢ μὴν παρόντα καὶ ζῶντα αὐτὸν τὸν
 νομοθέτην μήποτ' ἂν ἀναγκάσαι πράττειν οὕτω, μηδὲ γῆμαι
 μηδὲ γήμασθαι, τοὺς νῦν ἀναγκαζομένους ἐκάτερα δρᾶν, ὁ δέ
 5 τις τῶν οἰκείων ἢ τις ἐπίτροπος φῆι, διαιτητὰς φάναι καὶ
 πατέρας τοὺς πεντεκαίδεκα τῶν νομοφυλάκων καταλιπεῖν τοῖς
 ὄρφανοῖς καὶ ὄρφαναῖς τὸν νομοθέτην· πρὸς οὓς ἐπανιόντες
 d διαδικαζέσθων οἱ περὶ τίνος τῶν τοιοῦτων ἀμφισβητοῦντες,
 κύρια τελοῦντες τὰ τούτων δόγματα. ἂν δέ τῳ μείζων
 δύναμις ἐπανατίθεσθαι δοκῆ τοῖς νομοφύλαξι, εἰς τὸ τῶν
 ἐκκρίτων δικαστῶν δικαστήριον εἰσάγων αὐτοὺς διαδικαζέσθω

θ 7 νομοθέτου καὶ ὑπὲρ om. A (add. in marg. A³) pr. O a 3 γρ.
 προστάττει in marg. A³ O²: πράττει A L O a 5 ἐμμετρότατος A
 (sed o ex ω A²) O c 3 ἂν om. A O

περὶ τῶν ἀμφισβητούμενων· τῷ δὲ ἠττηθέντι παρὰ τοῦ 5
νομοθέτου ψόγος καὶ ὄνειδος κείσθω, πολλῶν χρημάτων νοῦν
κεκτημένῳ ζημία βαρυτέρα.

Νῦν δὴ τοῖς ὀρφανοῖς παισὶ γένεσις οἶον δευτέρα τις
γίγνοιτ' ἄν. μετὰ μὲν οὖν τὴν πρώτην ἐκάστοις εἴρηται e
τροφὰ καὶ παιδεύσεις· μετὰ δὲ τὴν δευτέραν, ἔρημον πατέρων
γενομένην, μηχανᾶσθαι δεῖ τίνα τρόπον ἢ τῆς ὀρφανίας τύχη
τοῖς γενομένοις ὀρφανοῖς ὡς ἤκιστα ἔλεον ἔξει τῆς συμφορᾶς.
πρῶτον μὲν δὴ φαμεν νομοθετεῖν αὐτοῖς τοὺς νομοφύλακας 5
ἀντὶ γεννητόρων πατέρας οὐ χείρους, καὶ δὴ καὶ καθ' ἕκαστον
ἐνιαυτὸν ὡς οἰκείων ἐπιμελεῖσθαι προστάττομεν, ἐμμελῆ
τούτοις τε αὐτοῖς περὶ τροφῆς ὀρφανῶν προουμισιάμενοι
καὶ τοῖς ἐπιτρόποις. εἷς τινα γὰρ οὖν μοι καιρὸν φαινόμεθα
τοὺς ἐμπροσθεν λόγους διεξελθεῖν, ὡς ἄρα αἱ τῶν τελευτη- 927
σάντων ψυχὰι δύναμιν ἔχουσίν τινα τελευτήσασαι, ἢ τῶν
κατ' ἀνθρώπους πραγμάτων ἐπιμελοῦνται· ταῦτα δὲ ἀληθεῖς
μέν, μακροὶ δ' εἰσὶν περιέχοντες λόγοι, πιστεύειν δὲ ταῖς
ἄλλαις φήμασι χρεὼν περὶ τὰ τοιαῦτα, οὕτω πολλαῖσιν καὶ 5
σφόδρα παλαιαῖς οὔσαις, πιστεύειν δ' αὖ καὶ τοῖς νομοθε-
τοῦσιν ταυθ' οὕτως ἔχειν, ἄνπερ μὴ παντάπασιν ἄφρονες
φαίνωνται. ταύτῃ δὲ εἰ ταυτ' ἐστὶν κατὰ φύσιν, πρῶτον
μὲν τοὺς ἄνω θεοὺς φοβείσθων, οἱ τῶν ὀρφανῶν τῆς ἐρημίας b
αἰσθήσεις ἔχουσιν, εἴτα τὰς τῶν κεκμηκότων ψυχὰς, αἷς ἐστιν
ἐν τῇ φύσει τῶν αὐτῶν ἐκγόνων κήδεσθαι διαφερόντως καὶ
τιμῶσίν τε αὐτοὺς εὐμενεῖς εἶναι καὶ ἀτιμάζουσιν δυσμενεῖς,
ἔτι δὲ τὰς τῶν ζώντων μὲν, ἐν γήρᾳ δὲ ὄντων καὶ ἐν μεγί- 5
σταις τιμαῖς—ὅπουπερ πόλις εὐνομοῦσα εὐδαιμονεῖ, τούτους
οἱ παῖδες παίδων φιλοστοργοῦντες ζῶσι μεθ' ἡδονῆς· καὶ τὰ
περὶ ταῦτα ὄξῦ μὲν ἀκούουσιν βλέπουσίν τε ὄξῦ, τοῖς τε

d 8 τις om. A et pr. O e 2 παιδεύσεις A et pr. O e 5 φαμεν
in marg. A³: om. A et pr. O e 7 γρ. ἐμμελῆ in marg. A³ O²: ἐν
μελέτῃ A L O b 2 inter ἔχουσιν et εἴτα verba καὶ τὰ περὶ ταῦτα
. . . καὶ ἱερωτάτην auctore Desiderio Heraldio interposuit Hermann
b 6 ὅπουπερ] ὅπου γὰρ Hermann

- c *περὶ αὐτὰ δίκαιοις εὐμενεῖς εἰσιν, νεμεσῶσίν τε μάλιστα αὐ τοῖς εἰς ὄρφανὰ καὶ ἔρημα ὑβρίζουσιν, παρακαταθήκην εἶναι μεγίστην ἠγούμενοι καὶ ἱερωτάτην—οἷς ἐπίτροπον καὶ ἄρχοντα πᾶσι δεῖ τὸν νοῦν, ᾧ καὶ βραχὺς ἐνείη, προσέχοντα,*
 5 *καὶ εὐλαβούμενον περὶ τροφήν τε καὶ παιδείαν ὄρφανῶν, ὡς ἔρανον εἰσφέροντα ἑαυτῷ τε καὶ τοῖς αὐτοῦ, κατὰ δύναμιν πάντως πᾶσαν εὐεργετεῖν. ὁ μὲν δὴ πεισθεὶς τῷ πρὸ τοῦ νόμου μύθῳ καὶ μηδὲν εἰς ὄρφανὸν ὑβρίσας οὐκ εἴσεται*
 d *ἐναργῶς τὴν περὶ τὰ τοιαῦτα ὀργὴν νομοθέτου, ὁ δὲ ἀπειθήσ καὶ τινα πατρὸς ἢ μητρὸς ἔρημον ἀδικῶν διπλὴν τινέτω πᾶσαν τὴν βλάβην ἢ περὶ τὸν ἀμφιβαλῆ γενόμενος κακός. τὴν δὲ ἄλλην νομοθεσίαν ἐπιτρόποισιν τε περὶ ὄρφανούς*
 5 *ἄρχουσίν τε περὶ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ἐπιτρόπων, εἰ μὲν μὴ παράδειγμά τε τροφῆς παίδων ἐλευθέρων ἐκέκτηντο αὐτοὶ τρέφοντες τοὺς αὐτῶν καὶ τῶν οἰκείων χρημάτων ἐπιμελού-*
 e *μενοι, ἔτι δὲ νόμους περὶ αὐτῶν τούτων μετρίως διειρημένους εἶχον, εἶχέν τινα λόγον ἂν ἐπιτροπικούς τινας νόμους, ὡς οὐτας ἰδίᾳ διαφέροντας πολὺ, τιθέναι, ποικίλλοντας ἐπιτηδεύ-*
 5 *μασιν ἰδίους τὸν τῶν ὄρφανῶν βίον παρὰ τὸν τῶν μή· νῦν δὲ εἰς μὲν τὰ τοιαῦτα σύμπαντα οὐ πολὺ διαφέρου ἢ παρ' ἡμῖν ὄρφανία κέκτῃται τῆς πατρονομικῆς, τιμαῖς δὲ καὶ ἀτιμίαις ἅμα καὶ ἐπιμελείαισιν οὐδαμῶς ἐξισοῦσθαι φιλεῖ.*
 928 *διὸ δὴ περὶ τοῦτο αὐτὸ τὴν ὄρφανῶν πέρι νομοθεσίαν παρα-*
μυθοῦμένός τε καὶ ἀπειλῶν ὁ νόμος ἐσπούδακεν. ἔτι δ'
ἀπειλή τις ἂν τοιάδε εἴη μάλα ἔγκαιρος· ὅς ἂν θῆλυν εἶτε ἄρρενα ἐπιτροπεύῃ, καὶ ὅς ἂν ἐπιτρόπου φύλαξ τῶν νομοφυ-
 5 *λάκων καταστᾶς ἐπιμελήται, μὴ χεῖρον ἀγαπάτω τῶν αὐτοῦ τέκνων τὸν τῆς ὄρφανικῆς μετειληφότα τύχης, μηδὲ τῶν οἰκείων τῶν τοῦ τρεφομένου χεῖρον χρημάτων ἐπιμελεῖσθω,*
 b *βέλτιον δὲ ἢ τῶν αὐτοῦ κατὰ προθυμίαν. ἓνα δὲ τοῦτον νόμον*

c 2 αὐ τοῖς Ast: αὐτοῖς libri c 4 ᾧ καὶ O²: ᾧ A O d 4 περὶ
 L (ut vid.): καὶ A (γρ. περὶ in marg. A²) O (περὶ s. v. O²) d 5 μὴ
 Baiter: δὴ libri e 1 διηρημένους A (sed η ex emend.) O (sed ei
 s. v.) b 1 τουτον νομων (ut vid.) A: τούτων νόμων A² et pr. O

ἔχων ὀρφανῶν περί πᾶς ἐπιτροπευέτω· ἔαν δὲ ἄλλως τις
περὶ τὰ τοιαῦτα πράττη παρὰ τὸν νόμον τόνδε, ὁ μὲν ἄρχων
ζημιούτω τὸν ἐπίτροπον, ὁ δὲ ἐπίτροπος τὸν ἄρχοντα εἰς τὸ
τῶν ἐκκρίτων δικαστήριον εἰσάγων ζημιούτω τῷ δόξαντι 5
τιμῆματι τῷ δικαστηρίῳ διπλῆ. ἔαν δ' ἐπίτροπος ἀμελεῖν
ἢ κακουργεῖν δοκῆ τοῖς οἰκείοις ἢ καὶ τῶν ἄλλων τινὶ πολιτῶν,
εἰς ταυτόν ἀγέτω δικαστήριον· ὅτι δ' ἂν ὄφλη, τετραπλασίαν
μὲν τούτου τίνειν, γινέσθω δὲ τὸ μὲν ἡμισυ τοῦ παιδός, τὸ c
δ' ἡμισυ τοῦ καταδικασαμένου τὴν δίκην. ἅμα δ' ἂν ἠβήσῃ
τις τῶν ὀρφανῶν, ἔαν ἠγῆται κακῶς ἐπιτροπευθῆναι, μέχρι
πέντε ἐτῶν ἐξηκούσης τῆς ἐπιτροπῆς ἔστω δίκην λαχεῖν
ἐπιτροπίας· ἔαν δὲ τις ὄφλη τῶν ἐπιτρόπων, τιμᾶν τὸ 5
δικαστήριον ὅτι χρὴ παθεῖν ἢ ἀποτίνειν, ἔαν δὲ δὴ τῶν
ἀρχόντων, ἀμελεία μὲν δόξας κακῶσαι τὸν ὀρφανόν, ὅτι χρὴ
τίνειν αὐτὸν τῷ παιδί, τιμάτω τὸ δικαστήριον, ἔαν δὲ ἀδικία, d
πρὸς τῷ τιμῆματι, τῆς ἀρχῆς τῶν νομοφυλάκων ἀφιστάσθω,
τὸ δὲ κοινὸν τῆς πόλεως ἕτερον νομοφύλακα ἀντὶ τούτου
καθιστάτω τῇ χώρᾳ καὶ τῇ πόλει.

Διαφοραὶ πατέρων τε πρὸς αὐτῶν παῖδας γίνονται καὶ 5
παίδων πρὸς γεννητὰς μείζους ἢ χρεῶν, ἐν αἷς οἳ τε πατέρες
ἠγοῦντ' ἂν δεῖν τὸν νομοθέτην νομοθετεῖν ἐξεῖναι σφισιν, ἔαν
βούλωνται, τὸν υἱὸν ὑπὸ κήρυκος ἐναντίον ἀπάντων ἀπειπεῖν
υἱὸν κατὰ νόμον μηκέτ' εἶναι, υἱὲς τ' αὐτῶν σφίσι πατέρας ὑπὸ e
νόσων ἢ γήρωσ διατιθεμένους αἰσχροῶς ἐξεῖναι παρανοίας
γράφεσθαι· ταῦτα δὲ ὄντως ἐν παγκάκων ἡθεσιν ἀνθρώπων
γίνεσθαι φιλεῖ, ἐπεὶ ἡμίσεών γε ὄντων τῶν κακῶν, οἷον
μὴ κακοῦ μὲν πατρός, υἱός δέ, ἢ τοῦναντίον, οὐ γίνονται 5
συμφοραὶ τηλικαύτης ἔχθρας ἔκγονοι. ἐν μὲν οὖν ἄλλῃ
πολιτείᾳ παῖς ἀποκεκηρυγμένος οὐκ ἂν ἐξ ἀνάγκης ἀπολις
εἴη, ταύτης δέ, ἧς οἶδε οἱ νόμοι ἔσονται, ἀναγκαίως ἔχει
εἰς ἄλλην χώραν ἐξοικίζεσθαι τὸν ἀπάτορα—πρὸς γὰρ 929
τοῖς τεττάρκοντα καὶ πεντακισχιλίοις οἰκοῖς οὐκ ἔστιν ἕνα

b 6 τῷ om. A et pr. O

e 4 ἐπει] ἐπὶ A

προσγενέσθαι—διὸ δὴ δεῖ τὸν ταῦτα πεισόμενον ἐν δίκῃ μὴ
 ὑπὸ ἐνὸς πατρός, ὑπὸ δὲ τοῦ γένους ἀπορρηθῆναι παντός.
 5 ποιεῖν δὲ χρὴ τῶν τοιούτων πέρι κατὰ νόμον τοιόνδε τινά·
 Ὅν ἂν θυμὸς ἐπὶ μηδαμῶς εὐτυχῆς, εἴτ' οὖν ἐν δίκῃ εἴτε
 καὶ μὴ, ὃν ἔτεκέ τε καὶ ἐξεθρέψατο, τοῦτον ἐπιθυμεῖν ἀπαλ-
 λάξαι τῆς αὐτοῦ συγγενείας, μὴ φαύλως οὕτως ἐξέστω μηδ'
 b εὐθὺς τοῦτο δρᾶν, πρῶτον δὲ συλλεξάτω τοὺς αὐτοῦ συγγενεῖς
 μέχρι ἀνεψιῶν καὶ τοὺς τοῦ ὑέος ὡσαύτως τοὺς πρὸς μητρός,
 κατηγορεῖτω δὲ ἐν τούτοις, διδάσκων ὡς ἄξιός ἄπασιν ἐκ τοῦ
 γένους ἐκκεκρηῦχθαι, δότω δὲ καὶ τῷ ὑεῖ λόγους τοὺς ἴσους
 5 ὡς οὐκ ἄξιός ἐστι τούτων οὐδὲν πάσχειν· καὶ ἐὰν μὲν πείθῃ
 ὁ πατὴρ καὶ συμψήφους λάβῃ πάντων τῶν συγγενῶν ὑπὲρ
 ἡμισυ, πλὴν πατρὸς διαψηφισομένου καὶ μητρὸς καὶ τοῦ
 c φεύγοντος, τῶν τε ἄλλων ὅποσοι περ ἂν ὦσι γυναικῶν εἴτε
 ἀνδρῶν τέλειοι, ταύτῃ μὲν καὶ κατὰ ταῦτα ἐξέστω τῷ πατρὶ
 τὸν ὕον ἀποκηρύττειν, ἄλλως δὲ μηδαμῶς. τὸν δ' ἀποκηρυ-
 χθέντα ἐάν τις τῶν πολιτῶν ὕον βούληται θέσθαι, μηδεὶς
 5 νόμος ἀπειργέτω ποιεῖσθαι—τὰ γὰρ τῶν νέων ἦθη πολλὰς
 μεταβολὰς ἐν τῷ βίῳ μεταβάλλειν ἐκάστοτε πέφυκεν—
 ἀποκηρυχθέντα δὲ ἂν τις δέκα ἐτῶν μὴ ἐπιθυμήσῃ θετὸν
 d ὕον ποιήσασθαι, τοὺς τῶν ἐπιγόνων ἐπιμελητὰς τῶν εἰς τὴν
 ἀποικίαν ἐπιμελεῖσθαι καὶ τούτων, ὅπως ἂν μετάσχωσι τῆς
 αὐτῆς ἀποικίας ἐμμελῶς. ἐὰν δὲ τίς τινα νόσος ἢ γῆρας
 ἢ καὶ τρόπων χαλεπότης ἢ καὶ σύμπαιτα ταῦτα ἔκφρονα
 5 ἀπεργάζηται διαφερόντως τῶν πολλῶν, καὶ λαιθάνῃ τοὺς
 ἄλλους πλὴν τῶν συνδαιτιωμένων, οἰκοφθορῇ δὲ ὡς ὦν τῶν
 αὐτοῦ κύριος, ὁ δὲ ὕος ἀπορῆ καὶ ὀκνή τὴν τῆς παρανοίας
 e γράφεσθαι δίκην, νόμος αὐτῷ κείσθω πρῶτον μὲν πρὸς τοὺς
 πρεσβυτάτους τῶν νομοφυλάκων ἐλθόντα διηγῆσασθαι τὴν
 τοῦ πατρὸς συμφοράν, οἱ δὲ κατιδόντες ἰκανῶς συμβου-
 λεύοντων ἐάντε δέῃ γράφεσθαι καὶ ἐὰν μὴ τὴν γραφήν, ἐὰν

b 6 δ] ὅτι A
 c 1 τε] δὲ Ast

b 7 διαψηφισομένους Ast : διαψηφισομένων Hermann
 d 6 posterius τῶν om. A (add. extra v. A²) pr. O

δὲ συμβουλευσῶσι, γιγνέσθωσαν τῷ γραφομένῳ μάρτυρες 5
ἅμα καὶ σύνδικοι· ὁ δὲ ὀφλῶν τοῦ λοιποῦ χρόνου ἄκυρος ἔστω
τῶν αὐτοῦ καὶ τὸ μικρότατον διατίθεσθαι, καθάπερ παῖς δὲ
οἰκείῳ τὸν ἐπίλοιπον βίον.

Ἐὰν δὲ ἀνὴρ καὶ γυνὴ μηδαμῇ συμφέρωνται τρόπῳ
ἀτυχία χρώμενοι, δέκα μὲν ἄνδρας τῶν νομοφυλάκων ἐπι- 10
μελεῖσθαι τῶν τοιούτων ἀεὶ χρεῶν τοὺς μέσους, δέκα δὲ τῶν 930
περὶ γάμους γυναικῶν ὡσαύτως· καὶ ἐὰν μὲν δὴ συναλλάττειν
δύνωνται, ταῦτ' ἔστω κύρια, ἐὰν δ' αἱ ψυχαὶ κιμαίνωσι
μειζόνως αὐτῶν, ζητεῖν κατὰ δύναμιν οἷτινες ἐκατέρῳ συνοί-
σουσιν. εἰκὸς δὲ εἶναι τοὺς τοιούτους μὴ πράξιεν ἤθεσιν 5
κεχρημένους· βαθύτερα δὲ τούτοις καὶ πραότερα τρόπῳ ἦθη
σύννομα πειρᾶσθαι προσαρμόττειν. καὶ ὅσοι μὲν ἂν ἄπαιδες
αὐτῶν ἢ ὀλιγόπαιδες ὄντες διαφέρωνται, καὶ παίδων ἕνεκα
τὴν συνοίκησι ποιεῖσθαι· ὅσοι δ' ἂν ἱκανῶν ὄντων παίδων, B
τῆς συγκαταγηράσεως ἕνεκα καὶ ἐπιμελείας ἀλλήλων τὴν
διάζευξίν τε καὶ σύζευξιν ποιεῖσθαι χρεῶν. ἐὰν δὲ τελευτᾷ
γυνὴ καταλείπουσα παῖδας θηλείας τε καὶ ἄρρενας, συμβου-
λευτικὸς ἂν εἶη νόμος ὁ τιθέμενος, οὐκ ἀναγκαστικὸς, τρέφειν 5
τοὺς ὄντας παῖδας μὴ μητρὸν ἐπαγόμενον· μὴ δὲ ὄντων, ἐξ
ἀνάγκης γαμεῖν, μέχριπερ ἂν ἱκανοὺς γεννήσῃ παῖδας τῷ
τε οἴκῳ καὶ τῇ πόλει. ἦν δὲ ὁ ἀνὴρ ἀποθάνῃ παῖδας ἱκανοὺς C
λιπῶν, ἢ μήτηρ τῶν παίδων αὐτοῦ μένουσα τρεφέτω· νεωτέρα
δ' ἂν δοκῇ τοῦ δέοντος εἶναι πρὸς τὸ ζῆν αὐτῷ υἱαίνουσα
ἄνανδρος, οἱ προσήκοντες πρὸς τὰς τῶν γάμων ἐπιμελου-
μένας γυναῖκας κοινούμενοι, τὸ δοκοῦν αὐτοῖς τε καὶ ἐκείναις 5
περὶ τῶν τοιούτων ποιούντων, ἐὰν δὲ ἐνδεεῖς τέκνων ᾧσιν,
καὶ παίδων ἕνεκα, παίδων δὲ ἱκανότης ἀκριβῆς ἄρρην καὶ
θήλεια ἔστω τῷ νόμῳ. ὅταν δὲ ὁμολογῆται μὲν τὸ γενό- d

e 10 ἀτυχία A (sed à s. v.) L O: δυστυχία A² (δυσ in marg.) O²
(δυσ s. v.) B 4 ξυνοίσουσιν A L O: ξυνοικήσουσιν scr. recs.
a 6 κεχρημένους A L O: γρ. κεκραμένους A³: κεκραμένους in marg. L² O³
b 4 καταλείπουσα A (sed εἰ ex emend.) O² εἰ s. v.: καταλιπούσα O
b 6 μητρὸν A et pr. O: μητριὰν vulg. ὄντων A² L² O² (ν s. v.):
ὄντως A L O d 1 γενόμενον A L O: γεννώμενον vulg.

μενον εἶναι τῶν ποιουμένων ἔκγονον, δέηται δὲ κρίσεως τίνι
 τὸ γεννηθὲν ἔπεσθαι χρεῶν, δούλη μὲν ἔαν συμμείξῃ δούλῳ
 ἢ ἐλευθέρῳ ἢ ἀπελευθέρῳ, πάντως τοῦ δεσπότου ἔστω τῆς
 5 δούλης τὸ γεννώμενον, ἔαν δὲ τις ἐλευθέρα δούλῳ συ-
 γίγηται, τοῦ δεσπότου ἔστω τὸ γινόμενον τοῦ δούλου· ἔαν
 δ' ἐξ αὐτοῦ δούλης ἢ ἐκ δούλου ἑαυτῆς, καὶ περιφανὲς τοῦτ'
 ἦ, τὸ μὲν τῆς γυναικὸς αἱ γυναῖκες εἰς ἄλλην χώραν ἐκπεμ-
 e πύτων σὺν τῷ πατρί, τὸ δὲ τοῦ ἀνδρὸς οἱ νομοφύλακες σὺν
 τῇ γεννησάσῃ.

Γονέων δὲ ἀμελεῖν οὔτε θεὸς οὔτε ἄνθρωπος νοῦν ἔχων
 σύμβουλός ποτε γένοιτ' ἂν οὐδεὶς οὐδενί· φρονῆσαι δὲ χρὴ
 5 περὶ θεῶν θεραπείας τοιόνδε προοίμιον ἂν γενόμενον εἰς τὰς
 τῶν γεννησάντων τιμὰς τε καὶ ἀτιμίας ὀρθῶς συντεταγμένον·
 Νόμοι περὶ θεοὺς ἀρχαῖοι κείνται πᾶσιω διχῆ. τοὺς μὲν γὰρ
 931 τῶν θεῶν ὀρῶντες σαφῶς τιμῶμεν, τῶν δ' εἰκόνας ἀγάλματα
 ἰδρυσάμενοι, οὓς ἡμῖν ἀγάλλουσι καίπερ ἀψύχους ὄντας, ἐκεί-
 ρους ἡγοῦμεθα τοὺς ἐμψύχους θεοὺς πολλὴν διὰ ταῦτ' εὐνοίαν
 καὶ χάριν ἔχειν. πατὴρ οὖν ὄψω καὶ μήτηρ ἢ τούτων πατέρες
 5 ἢ μητέρες ἐν οἰκίᾳ κείνται κειμήλιοι ἀπειρηκότες γήρα, μηδεὶς
 διανοηθῆτω ποτὲ ἀγαλμα αὐτῷ, τοιοῦτον ἐφέστιον ἴδρυμα ἐν
 οἰκίᾳ ἔχων, μᾶλλον κύριον ἔσεσθαι, ἔαν δὴ κατὰ τρόπον
 γε ὀρθῶς αὐτὸ θεραπεύῃ ὁ κεκτημένος.

b ΚΑ. Τίνα δὴ τὴν ὀρθότητα εἶναι φράξεις;

ΑΘ. Ἐγὼ ἔρω· καὶ γὰρ οὖν ἄξιον, ὦ φίλοι, ἀκούειν τά
 γε δὴ τοιαῦτα.

ΚΑ. Λέγε μόνον.

5 ΑΘ. Οἰδίπους, φαμέν, ἀτιμασθεῖς ἐπηύξατο τοῖς αὐτοῦ
 τέκνοις ἃ δὴ καὶ πᾶς ὑμνεῖ τέλεα καὶ ἐπήκοα γενέσθαι
 παρὰ θεῶν, Ἀμύντορά τε Φοῖνικι τῷ ἑαυτοῦ ἐπαρᾶσθαι παιδί

d 3 ἔπεσθαι Α Ο : ἔσεσθαι L O² (s. v.) d 6 τοῦ δούλου om. A
 et pr. O d 7 τοῦτ' ἢ fecit A² : ταύτη pr. A d 8 τὸ om. A : add.
 s. v. A² e 4 φρονῆσαι libri cum Stob. : νοῆσαι ci. Stallbaum
 e 7 πᾶσιw A O Stob. : παρὰ πᾶσιw A² (παρὰ in marg.) O² a 4 χάριν
 L ut vid.) Stob. et fecit A² (s. v.) O² : χάραν A O a 8 ὀρθῶς secl.
 Cobet αὐτὸ ** A b 7 ἐπαρᾶσθαι A O : ἐπαράσασθαι O¹ (as s. v.)

θυμωθέντα καὶ Ἰππολύτῳ Θησέα καὶ ἑτέροισ ἀλλοῖσι μυρίους
 μυρίοις, ὧν γέγονε σαφὲς ἐπηκόους εἶναι γονεῦσι πρὸς τέκνα c
 θεούς· ἀραῖος γὰρ γονεὺς ἐκγόνοισ ὡς οὐδεὶς ἕτερος ἀλλοῖσι,
 δικαιοτάτα. μὴ δὴ τις ἀτιμαζομένῳ μὲν διαφερόντως πατρὶ
 πρὸς παίδων καὶ μητρὶ θεὸν ἐπήκοον ἐν εὐχαΐς ἠγείσθω
 γίγνεσθαι κατὰ φύσιν, τιμωμένῳ δὲ ἄρα καὶ περιχαρεῖ σφόδρα 5
 γενομένῳ, καὶ διὰ τὰ τοιαῦτα εὐχαΐς λιπαρῶς εἰς ἀγαθὰ τοῖς
 παισὶ παρακαλοῦντος θεούς, οὐκ ἄρα τὰ τοιαῦτα ἀκούειν ἐξ
 ἴσου καὶ νέμειν ἡμῖν αὐτοὺς ἠγησόμεθα; ἀλλ' οὐκ ἂν ποτε d
 δίκαιοι νομῆς εἶεν ἀγαθῶν, ὃ δὴ φαμεν ἤκιστα θεοῖς εἶναι
 πρέπον.

ΚΛ. Πολύ γε.

ΑΘ. Οὐκοῦν διανοηθῶμεν, ὃ σμικρῷ πρότερον εἴπομεν, 5
 ὡς οὐδὲν πρὸς θεῶν τιμώτερον ἀγαλμ' ἂν κτησαίμεθα πατρὸς
 καὶ προπάτορος παρειμένων γήρα καὶ μητέρων τὴν αὐτὴν
 δύναμιν ἔχουσῶν, οὓς ὅταν ἀγάλλῃ τις τιμαῖς, γέγηθεν ὁ
 θεός· οὐ γὰρ ἂν ἐπήκοος ἦν αὐτῶν. θαυμαστὸν γὰρ δῆπου
 τὸ προγόνων ἴδρυμα ἡμῖν ἐστίν, διαφερόντως τῶν ἀψύχων· e
 τὰ μὲν γὰρ θεραπευόμενα ὑφ' ἡμῶν, ὅσα ἔμψυχα, συνεύ-
 χεται ἐκάστοτε, καὶ ἀτιμαζόμενα τὰναντία, τὰ δ' οὐδέτερα,
 ὥστε ἂν ὀρθῶς τις χρῆται πατρὶ καὶ προπάτορι καὶ πᾶσι
 τοῖς τοιούτοις, πάντων πρὸς θεοφιλή μοῖραν κυριώτατα 5
 ἀγαλμάτων ἂν κεκτήτο.

ΚΛ. Κάλλιστ' εἶπες.

ΑΘ. Πᾶς δὴ νοῦν ἔχων φοβεῖται καὶ τιμᾷ γονέων εὐχάς,
 εἰδὼς πολλοῖς καὶ πολλάκις ἐπιτελεῖς γενομένας· τούτων 932
 οὖν οὕτω φύσει διατεταγμένωι, τοῖς μὲν ἀγαθοῖς ἔρμαιον
 πρόγονοι γηραιοί, ζῶντες μέχρι τῶν ἐσχάτων τοῦ βίου, καὶ
 ἀπίοντες νέοι σφόδρα ποθεινοί, τοῖς δὲ κακοῖς εὖ μάλα
 φοβεροί. πᾶς δὴ τιμάτω πάσαις τιμαῖς ταῖς ἐννόμοις τοὺς

c 4 ἐν om. γρ. O d 2 νομῆς εἶεν] νομίεν A: νομῆς εἶεν fecit A²:
 νομίσειεν O d 7 πρόπατρος A: cogr. A² (s. v.) e 6 κεκτήτο
 ci. Bekker: κέκτητο A O: κέκτηται O² (ai s. v.) a 3 ἀπίοντες νέοι]
 ἀπόντες νέοι Winckelmann

- 5 αὐτοῦ γεννήτορας τοῖς νῦν πεισθεῖς λόγοις· εἰ δ' οὖν τινα κατέχοι φήμη κωφή τῶν τοιούτων προσιμίων, νόμος ὄδε ἐπὶ τούτοις ὀρθῶς κείμενος ἂν εἴη· Ἐάν τις ἐν τῇδε τῇ πόλει γονέων ἀμελέστερον ἔχη τοῦ δέοντος, καὶ μὴ τῶν ὑέων καὶ
- b πάντων τῶν ἐγγόνων αὐτοῦ καὶ ἑαυτοῦ μειζόνως εἰς ἅπαντα ἐπιτρέπων καὶ ἀποπληρῶν ἢ τὰς βουλήσεις, ἐξαγγελλέτω μὲν ὁ πάσχων τι τοιοῦτον, εἴτε αὐτὸς εἴτε τινα πέμπων, πρὸς τρεῖς μὲν τῶν νομοφυλάκων τοὺς πρεσβυτάτους, τρεῖς
- 5 δ' αὖ τῶν περὶ γάμους γυναικῶν ἐπιμελουμένων· οἱ δ' ἐπιμελείσθωσαν, κολάζοντες τοὺς ἀδικούντας νέους μὲν ὄντας ἔτι πληγαῖς καὶ δεσμοῖς, μέχρι περ ἂν ἐτῶν ἄνδρες μὲν
- c τυγχάνωσι ὄντες τριάκοντα, γυναῖκες δὲ δέκα πλείοσι εἴτεσι κολαζέσθωσαν ταῖς αὐταῖς κολάσεσι. ἔαν δὲ πορρωτέρω τούτων τῶν ἐτῶν ὄντες τῶν αὐτῶν ἀμελειῶν περὶ γούεας μὴ ἀφιστῶνται, κακῶσι δὲ τινας τινας, εἰς δικαστήριον
- 5 εἰσαγόντων αὐτοὺς εἰς ἓνα καὶ ἑκατὸν τῶν πολιτῶν, οἷτινες ἂν ᾧσι πρεσβύτατοι ἀπάντων· ἂν δὲ τις ὄφλη, τιμάτω τὸ δικαστήριον ὅτι χρὴ τίνειν ἢ πάσχειν, ἀπόρρητον μὴδὲν ποιούμενοι ὅσων δυνατὸς ἄνθρωπος πάσχειν ἢ τίνειν.
- d ἔαν δὲ τις ἀδυνατῇ κακούμενος φράζειν, ὁ πυθόμενος τῶν ἐλευθέρων ἐξαγγελλέτω τοῖς ἄρχουσιν ἢ κακὸς ἔστω καὶ ὑπόδικος τῷ ἐθέλουσι βλάβης. ἔαν δὲ δοῦλος μηνύσῃ, ἐλευθερος ἔστω, καὶ ἔαν μὲν τῶν κακούντων ἢ κακουμένων
- 5 δοῦλος, ὑπὸ τῆς ἀρχῆς ἀφείσθω, ἔαν δὲ τινος ἄλλου τῶν πολιτῶν, τὸ δημόσιον ὑπὲρ αὐτοῦ τιμὴν τῷ κεκτημένῳ καταβαλλέτω· τοῖς ἄρχουσιν δὲ ἐπιμελὲς ἔστω μὴ τις ἀδικῆ τὸν τοιοῦτον τιμωρούμενος τῆς μηνύσεως ἕνεκα.
- e Ὅσα τις ἄλλος ἄλλον πημαίνει φαρμάκοις, τὰ μὲν θανάσιμα αὐτῶν διείρηται, τῶν δ' ἄλλων πέρι βλάβεων, εἴτε

a b κωφὸν ci. England ὄδε] δε A : corr. A² (δ s. v.) b 2 ἀποπληρῶν L (ut vid.) : ἀποκληρῶν re vera A O ἢ] ἢ A O b 5 ἐπιμελουμένων L² O² (ω s. v.) : ἐπιμελουμένους A L O c 5 ἑκατὸν ci. Bekker : ἑκαστον libri c 8 ὅσων A et γρ. O : ὅσον O d 4 ἢ L (ut vid.) A² (s. v.) O² : καὶ A O e 2 βλάβεων in marg. iterat A²

τις ἄρα πώμασιν ἢ καὶ βρώμασιν ἢ ἀλείμμασιν ἐκὼν ἐκ
 προνοίας πημαίνει, τούτων οὐδέν πω διερρήθη. διτταὶ γὰρ
 δὴ φαρμακεῖαι κατὰ τὸ τῶν ἀνθρώπων οὖσαι γένος ἐπί- 5
 σχουσιν τὴν διάρρησιν. ἦν μὲν γὰρ τὰ νῦν διαρρήδην
 εἵπομεν, σώμασι σώματα κακουργοῦσά ἐστιν κατὰ φύσιν· 933
 ἄλλη δὲ ἢ μαγγανείαις τέ τισιν καὶ ἐπρωδαῖς καὶ καταδέσει
 λεγομέναις πείθει τοὺς μὲν τολμῶντας βλάπτειν αὐτούς,
 ὡς δύναται τὸ τοιοῦτον, τοὺς δ' ὡς παντὸς μᾶλλον ὑπὸ
 τούτων δυναμένων γοιτεύειν βλάπτονται. ταῦτ' οὖν καὶ 5
 περὶ τὰ τοιαῦτα σύμπαντα οὔτε ῥᾶδιον ὅπως ποτὲ πέφυκεν
 γινώσκειν, οὔτ' εἴ τις γνοίῃ, πείθειν εὐπετές ἐτέρους· ταῖς
 δὲ ψυχαῖς τῶν ἀνθρώπων δυσωπουμένους πρὸς ἀλλήλους
 περὶ τὰ τοιαῦτα οὐκ ἄξιον ἐπιχειρεῖν πείθειν, ἂν ποτε ἄρα b
 ἴδωσί που κήρινα μμήματα πεπλασμένα, εἴτ' ἐπὶ θύραις
 εἴτ' ἐπὶ τριόδοις εἴτ' ἐπὶ μνήμασι γονέων αὐτῶν τινες,
 ὀλιγωρεῖν πάντων τῶν τοιούτων διακελεύεσθαι μὴ σαφὲς
 ἔχουσι δόγμα περὶ αὐτῶν. διαλαβόντας δὲ διχῆ τὸν τῆς 5
 φαρμακείας πέρι νόμον, ὁποτέρως ἂν τις ἐπιχειρῆ φαρμάτ-
 τειν, πρῶτον μὲν δεῖσθαι καὶ παραυεῖν καὶ συμβουλεύειν
 μὴ δεῖν ἐπιχειρεῖν τοιοῦτο δρᾶν μηδὲ καθάπερ παῖδας τοὺς c
 πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων δειμαίνοντας φοβεῖν, μηδ' αὖ τὸν
 νομοθέτην τε καὶ τὸν δικαστὴν ἀναγκάζειν ἐξιάσθαι τῶν
 ἀνθρώπων τοὺς τοιούτους φόβους, ὡς πρῶτον μὲν τὸν ἐπι-
 χειροῦντα φαρμάττειν οὐκ εἰδότα τί δρᾶ, τά τε κατὰ σώματα, 5
 ἐὰν μὴ τυγχάνῃ ἐπιστήμων ὦν ἰατρικῆς, τά τε αὖ περὶ τὰ
 μαγγανεύματα, ἐὰν μὴ μάντις ἢ τερατοσκοπὸς ὦν τυγχάνῃ.
 λεγέσθω δὲ λόγος ὅδε νόμος περὶ φαρμακείας· Ὅς ἂν φαρ- d
 μακεύῃ τινὰ ἐπὶ βλάβῃ μὴ θανασίμῳ μήτε αὐτοῦ μήτε
 ἀνθρώπων ἐκείνου, βοσκημάτων δὲ ἢ σμηνῶν εἴτ' ἄλλη

e 3 πώμασιν fecit A² a 1 εἴπομεν A : corr. A² a 2 ἢ] ἢ A
 a 4 παντὸς A² O² : πάντως A O a 5 ταῦτ' οὖν fecit a : ταῦτὸν A
 a 8 δυσωπουμένους A O : δυσωπουμέναις L O³ (ais s. v.) b 3 εἴτ'
 ἐπὶ (ante μνήμασι) A² (πὶ s. v.) O² : εἴτε A O c 1 παῖδας om. A
 (add. in marg. A²) pr. O d 3 ἐκείνου A O : τῶν ἐκείνου O²

βλάβη εἴτ' οὖν θανασίμῳ, ἔαν μὲν ἰατρὸς ὦν τυγχάνῃ καὶ
 5 ὄφλη δίκην φαρμάκων, θανάτῳ ζημιούσθω, ἔαν δὲ ἰδιώτης,
 ὅτι χρὴ παθεῖν ἢ ἀποτεῖσαι, τιμάτῳ περὶ αὐτοῦ τὸ δικαστή-
 ριον. ἔαν δὲ καταδέσεισιν ἢ ἐπαγωγαῖς ἢ τισιν ἐπφδαῖς ἢ
 e τῶν τοιούτων φαρμακειῶν ὠντινωνοῦν δόξῃ ὁμοῖος εἶναι
 βλάπτουσι, ἔαν μὲν μάντις ὦν ἢ τερατοσκόπος, τεθνάτω,
 ἔαν δ' ἄνευ μαντικῆς ὦν τῆς φαρμακείας ὄφλη, ταῦτόν καὶ
 τούτῳ γιγνέσθω· περὶ γὰρ αὗ καὶ τούτου τιμάτῳ τὸ δικα-
 5 στήριον ὅτι ἂν αὐτοῖς δεῖν αὐτὸν δόξῃ πάσχειν ἢ ἀποτίνειν.
 Ὅσα τις ἂν ἕτερος ἄλλον πημήνῃ κλέπτων ἢ βιαζόμενος,
 ἂν μὲν μείζω, μείζονα τὴν ἔκτισιν τῷ πημανθέντι τινέτῳ,
 ἐλάττω δὲ ζημιώσας σμικροτέραν, παρὰ πάντα δὲ τοσαύτην
 ἡλίκα ἂν ἐκάστοτε ζημιώσῃ τίς τινα, μέχριπερ ἂν ἰάσῃται
 10 τὸ βλαβέν· δίκην δὲ ἕκαστος πρὸς ἕκάστῳ τῷ κακουργήματι
 934 σωφρονιστύος ἕνεκα συνεπομένην προσεκτείσάτω, ὁ μὲν
 ἀνοία κακουργήσας ἀλλοτρίᾳ, πειθοῖ διὰ νεότητα ἢ τι
 τοιοῦτον χρησάμενος, ἐλαφροτέραν, ὁ δὲ διὰ οἰκείαν ἄνοιαν
 ἢ δι' ἀκράτειαν ἡδονῶν ἢ λυπῶν, ἐν φόβοις δειλίας ἢ τισιν
 5 ἐπιθυμίαις ἢ φθόνοις ἢ θυμοῖς δυσιάτοις γιγνόμενος, βαρυν-
 τέραν, οὐχ ἕνεκα τοῦ κακουργῆσαι διδούς τὴν δίκην—οὐ γὰρ
 τὸ γεγνηὸς ἀγένητον ἔσται ποτέ—τοῦ δ' εἰς τὸν αὐθις ἕνεκα
 b χρόνον ἢ τὸ παράπαν μισῆσαι τὴν ἀδικίαν αὐτόν τε καὶ
 τοὺς ἰδόντας αὐτὸν δικαιούμενον, ἢ λωφῆσαι μέρη πολλὰ
 τῆς τοιαύτης συμφορᾶς. ὦν δὴ πάντων ἕνεκα χρὴ καὶ
 πρὸς πάντα τὰ τοιαῦτα βλέποντας τοὺς νόμους τοξότου μὴ
 5 κακοῦ στοχάζεσθαι δίκην τοῦ τε μεγέθους τῆς κολάσεως
 ἐκάστων ἕνεκα καὶ παντελῶς τῆς ἀξίας· ταῦτόν δ' ἔργον

d6 ἀποτίσαι (sic) ΛΟ: ἀποτίνειν O² (γινει s. v.) e1 (τῳ) τῶν
 Ast: τῶν (τῳ) Stallbaum: φτινιοῦν Hermann (secl. φαρμακειῶν)
 e3 ὦν τῆς ΑΟ: ὦν τις vulg.: ὃ ἂν τις Hermann e6 ὄσα τις ἂν
 ἕτερος ἄλλον in marg. γρ. Α² O²: ὃς ἂν τις ἂν ἕτερον ἄλλον ΑΟ
 e7 μείζω scr. recc.: μείζων ΑΛΟ e8 [ζημιώσας] μὴ ζημιώσας ΑΟ:
 γρ. ζημιούσθω Α¹ O² a1 σωφρονιστύος in marg. iterat Α² a4 ἢ
 δι' Α² O² (ἢ s. v.): δι' ΑΟ δειλίας Α² O² (λία s. v.): δειλιάσας L:
 δεινῶς ΑΟ a5 γιγνόμενος L² O² (os s. v.): γιγνομένοις ΑΛΟ

δρῶντα συνυπηρετεῖν δεῖ τῷ νομοθέτῃ τὸν δικαστήν, ὅταν αὐτῷ τις νόμος ἐπιτρέπη τιμᾶν ὅτι χρῆ πάσχειν τὸν κρινόμενον ἢ ἀποτινεῖν, τὸν δέ, καθάπερ ζωγράφον, ὑπογράφειν c ἔργα ἐπόμενα τῇ γραφῇ. ὁ δὲ καὶ νῦν, ὡς Μέγилле καὶ Κλειυία, ποιητέον ἡμῖν ἔτι κάλλιστα καὶ ἄριστα· τῶν κλοπαίων τε καὶ βιαίων πάντων τὰς ζημίας λεγομένας οἷας δεῖ γίνεσθαι, λεκτέον, ὅπως ἂν ἡμῖν παρείκωσω θεοὶ καὶ 5 θεῶν παῖδες νομοθετεῖν.

Μαινόμενος δὲ ἂν τις ᾗ, μὴ φανερός ἔστω κατὰ πόλιω οἱ προσήκοντες δ' ἐκάστων κατὰ τὰς οἰκίας φυλαττόντων αὐτούς, ὅτῳ ἂν ἐπίστωνται τρόπῳ, ἢ ζημίαν ἐκτινόντων, ὁ d μὲν τοῦ μεγίστου τιμήματος ἑκατὸν δραχμάς, ἑάντ' οὖν δοῦλον ἑάντ' οὖν καὶ ἐλεύθερον περιορᾶ, δευτέρου δὲ τιμήματος τέτταρα μέρη τῆς μνᾶς τῶν πέντε, τρία δ' ὁ τρίτος, 5 καὶ δύο ὁ τέταρτος. μαίνονται μὲν οὖν πολλοὶ πολλοὺς τρόπους· οὓς μὲν νῦν εἶπομεν, ὑπὸ νόσων, εἰσὶν δὲ οἱ διὰ θυμοῦ κακὴν φύσιν ἄμα καὶ τροφήν γενομένην, οἱ δὲ σμικρᾶς ἔχθρας γενομένης, πολλὴν φωνὴν ἰέντες κακῶς ἀλλήλους βλασφημοῦντες λέγουσιν, οὐ πρόπον ἐν εὐνόμων πόλει e γίνεσθαι τοιοῦτον οὐδὲν οὐδαμῇ οὐδαμῶς. εἷς δὲ περὶ κακηγορίας ἔστω νόμος περὶ πάντας ὅδε· Μηδένα κακηγορεῖτω μηδεῖς. ὁ δὲ ἀμφισβητῶν ἔν τισι λόγοις ἄλλος ἄλλῳ διδασκέτω καὶ μαθανέτω τὸν τε ἀμφισβητοῦντα καὶ 5 τοὺς παρόντας ἀπεχόμενος πάντως τοῦ κακηγορεῖν. ἐκ γὰρ τοῦ κατεύχεσθαι τε ἀλλήλοις ἐπαρωμένους καὶ δι' αἰσχυρῶν ὀνομάτων ἐπιφέρειν γυναικείους ἑαυτοῖς φήμας, πρῶτον μὲν 935 ἐκ λόγων, κούφου πράγματος, ἔργῳ μίση τε καὶ ἔχθραι βαρύνεται γίνονται· πράγματι γὰρ ἀχαρίστῳ, θυμῷ, χαριζόμενος ὁ λέγων, ἐμπιπλὰς ὀργὴν κακῶν ἐστιαμάτων, ὅσον ὑπὸ παιδείας ἡμερώθη ποτέ, πάλιν ἐξαγριῶν τῆς ψυχῆς 5 τὸ τοιοῦτον, θηριούμενος ἐν δυσκολίᾳ ζῶν γίνεταί, πικρὰν

e3 κλοπαίων in marg. iterat A² e6 post νομοθετεῖν lacunam
statuit Susemihl d4 τέτταρα] τὰ τέτταρα O² (τὰ s. v.) e1 εὐ-
νόμῳ ci. Stephanus e5 ἄλλῳ A O: ἄλλον L

τοῦ θυμοῦ χάριν ἀποδεχόμενος. μετεκβαίνειν δὲ αὐτὸς πῶς
 b εἰώθασιν πάντες θαμὰ ἐν τοῖς τοιοῦτοις εἰς τό τι γελοῖον
 περὶ τοῦ ἐναντίου φθέγγεσθαι· ὃ τις ἐθιζόμενος οὐδεὶς
 πώποτε ὅς οὐ τοῦ σπουδαίου τρόπου ἦτοι τὸ παράπαν διή-
 μαρτεν ἢ μεγαλονοίας ἀπώλεσεν μέρη πολλὰ. ὦν δὲ χάριν
 5 ἐν μὲν ἱερῶ τὸ παράπαν μηδεὶς τοιοῦτον φθέγγεται μηδέποτε
 μηδὲν μηδ' ἐν τισι δημοτελέσι θυσίαις, μηδ' αὐτὸς ἐν ἄθλοις
 μηδ' ἐν ἀγορᾷ μηδ' ἐν δικαστηρίῳ μηδ' ἐν συλλόγῳ κοινῶ
 μηδενί· κολαζέτω δὲ ὁ τούτων ἄρχων ἕκαστος ἀνατί, ἢ
 c μηδέποτ' ἀριστείων περὶ φιλονικίῃσιν, νόμων ὡς οὐ κηδύ-
 μενος οὐδὲ ποιῶν τὰ προσταχθέντα ὑπὸ τοῦ νομοθέτου.
 εἰ δέ τις ἐν ἄλλοις τόποις λοιδορίας ἄρχων ἢ ἀμυνόμενος
 ὅστισούν μὴ ἀπέχηται τῶν τοιοῦτων λόγων, ὁ προστυγχάνων
 5 πρεσβύτερος ὦν τῷ νόμῳ ἀμυνέτω, πληγαῖς ἐξείργων τοὺς
 θυμῶ, ἐτέρῳ κακῶ, φιλοφρονουμένους, ἢ ἐνεχέσθω τῇ τετα-
 γμένην ζημίᾳ. λέγομεν δὲ τὰ νῦν ὡς λοιδορίαις συμπλεκό-
 d μενος ἄνευ τοῦ γελοῖα ζητεῖν λέγειν οὐ δυνατός ἐστιν
 χρῆσθαι, καὶ τοῦτο λοιδοροῦμεν, ὅπταν θυμῶ γιγνόμενον
 ἦ· τί δὲ δῆ; τὴν τῶν κωμωδῶν προθυμίαν τοῦ γελοῖα εἰς
 τοὺς ἀνθρώπους λέγειν ἢ παραδεχόμεθα, εἰ δὲ ἄνευ θυμοῦ
 5 τὸ τοιοῦτον ἡμῖν τοὺς πολίτας ἐπιχειρῶσιν κωμωδοῦντες
 λέγειν; ἢ διαλάβωμεν δίχα τῷ παίξειν καὶ μὴ, καὶ παίζοντι
 μὲν ἐξέστω τιμὴ περὶ τοῦ λέγειν γελοῖον ἄνευ θυμοῦ, συντε-
 e ταμένῳ δὲ καὶ μετὰ θυμοῦ, καθάπερ εἶπομεν, μὴ ἐξέστω
 μηδενί; τοῦτο μὲν οὖν οὐδαμῶς ἀναθετόν, ὧ δ' ἐξέστω καὶ
 μὴ δέ, τοῦτο νομοθετησώμεθα. ποιητῇ δὲ κωμωδίας ἢ
 τινος ἰάμβων ἢ μουσῶν μελωδίας μὴ ἐξέστω μήτε λόγῳ
 5 μήτε εἰκόνι, μήτε θυμῶ μήτε ἄνευ θυμοῦ, μηδαμῶς μηδένα
 τῶν πολιτῶν κωμωδεῖν· εἰ δέ τις ἀπειθῇ, τοὺς ἀθλοθέτας

b 3 ἡς οὐ L (ut vid.). O²: ὅσοι Λ O b 8 ἕκαστος Λ O: ἕκαστον
 A² O² (ν s. v.) ἀνατί in marg. γρ. A² O²: om. Λ O c 6 ἐτέρῳ]
 ἑταίρῳ England c 7 λέγομεν L O² (ο s. v. et γρ. λέγομεν ἀπ'
 ὑρθώσεως): λέγομεν Λ O ὡς Λ O: ὡς ὁ O² vulg. d 3 τὴν om.
 A (add. s. v. A²) pr. O d 4 παραδεχόμεθα Λ O: παραδεχόμεθα vulg.
 d 7 συντεταμένῳ Heusde: συντεταγμένῳ libri e 3 μὴ δέ Λ O:
 μὴ vulg.

ἐξείργειν ἐκ τῆς χώρας τὸ παράπαν ἀνθημερόν, ἢ ζημιούσθαι 936
 μναῖς τρισὶν ἱεραῖς τοῦ θεοῦ οὐ ἂν ἀγὼν ἦ. οἷς δ' εἴρηται
 πρότερον ἐξουσίαν εἶναι περί του ποιεῖν, εἰς ἀλλήλους
 τούτοις ἄνευ θυμοῦ μὲν μετὰ παιδιᾶς ἐξέστω, σπουδῇ δὲ
 ἅμα καὶ θυμονμένοισιν μὴ ἐξέστω. τούτου δὴ διάγνωσις 5
 ἐπιτετράφθω τῷ τῆς παιδείσεως ὄλης ἐπιμελητῇ τῶν νέων·
 καὶ ὁ μὲν ἂν οὗτος ἐγκρίνη, προφέρειω εἰς τὸ μέσον ἐξέστω
 τῷ ποιήσαντι, ὁ δ' ἂν ἀποκρίνη, μήτε αὐτὸς ἐπιδεικνύσθω
 μηδεὺν μήτε ἄλλον δούλον μήτε ἐλεύθερόν ποτε φανῆ διδάξας, b
 ἢ κακὸς εἶναι δοξαζέσθω καὶ ἀπειθῆς τοῖς νόμοις.

Οἰκτρὸς δ' οὐχ ὁ πεινῶν ἢ τι τοιοῦτον πάσχων, ἀλλ'
 ὁ σωφρονῶν ἢ τινα ἀρετὴν ἢ μέρος ἔχων ταύτης, ἂν τινα
 συμφορὰν πρὸς τούτοις κεκτήται· διὸ θαυμαστὸν ἂν γένοιτο 5
 εἴ τις ἂν τοιοῦτος ἀμεληθείη τὸ παράπαν, ὥστ' εἰς πτωχείαν
 τὴν ἐσχάτην ἐλθεῖν, δοῦλος ἢ καὶ ἐλεύθερος, ἐν οἰκουμένη
 καὶ μετρίως πολιτεία τε καὶ πόλει. διὸ τῷ νομοθέτῃ θείναι
 νόμον ἀσφαλὲς τοιούτοις τοιόνδε τι· Πτωχὸς μηδεὶς ἡμῶν c
 ἐν τῇ πόλει γιγνέσθω, τοιοῦτον δ' ἔν τις ἐπιχειρῇ δρᾶν,
 εὐχαῖς βίον ἀνηνύτοις συλλεγόμενος, ἐκ μὲν ἀγορᾶς ἀγορα-
 νόμοι ἐξειργόντων αὐτόν, ἐκ δὲ τοῦ ἄστεος ἢ τῶν ἀστυνόμων
 ἀρχῇ, ἀγρονόμοι δὲ ἐκ τῆς ἄλλης χώρας εἰς τὴν ὑπερορίαν 5
 ἐκπεμπόντων, ὅπως ἢ χώρα τοῦ τοιοῦτου ζῆου καθαρὰ
 γίγνηται τὸ παράπαν.

Δοῦλος δ' ἂν ἢ δούλη βλάβῃ τῶν ἀλλοτρίων καὶ ὀτιοῦν,
 μὴ συναιτίου τοῦ βλαβέντος αὐτοῦ γενομένου κατ' ἀπειρίαν d
 ἢ τιν' ἑτέραν χρεῖαν μὴ σῶφρονα, ὁ τοῦ βλάβαντος δεσπότης
 ἢ τὴν βλάβην ἐξιάσθω μὴ ἐνδεῶς, ἢ τὸν βλάβαντ' αὐτὸν
 παραδότη· ἐὰν δ' ἐπαιτιώμενος ὁ δεσπότης κοινῇ τοῦ βλά-
 ψαντος τέχνη καὶ τοῦ βλαβέντος ἐπ' ἀποστερήσει φῆ τοῦ 5
 δούλου γεγενῆναι τὴν αἰτίαν, διαδικαζέσθω μὲν κακοτεχνιῶν

a 2 ἀγὼν A et pr. O : ὁ ἀγὼν vulg. a 3 περί του] περί τοῦ libri
 a 6 τῷ om. A (s. v. A²) pr. O b 1 μήτε ἐλεύθερόν] μηδὲ ἐλεύθερόν
 Bekker b 3 πεινῶν A² (ei et acc. s. v.) O² (ε s. v.) : πίνων A O
 τοιοῦτο Λ O b 5 κεκτήται Schaefer: κέκτηται libri

τῷ φάσκοντι βλαβῆναι, καὶ ἐὰν ἔλη, διπλασίαν τῆς ἀξίας
 e τοῦ δούλου κομιζέσθω ἢς ἂν τιμήσῃ τὸ δικαστήριον, ἐὰν
 δὲ ἡττηθῆ, τὴν τε βλάβην ἐξιάσθω καὶ τὸν δούλον παρα-
 δότω. καὶ ἐὰν ὑποζύγιον ἢ ἵππος ἢ κύων ἢ τι τῶν ἄλλων
 θρεμμάτων σίνηται τι τῶν πέλας, κατὰ ταῦτὰ ἐκτίνειν τὴν
 5 βλάβην.

Ἐάν τις ἐκὼν μὴ ᾖ θέλη μαρτυρεῖν, προκαλεῖσθαι τὸν
 δεόμενον, ὃ δὲ κληθεὶς ἀπαντάτω πρὸς τὴν δίκην, καὶ ἐὰν
 μὲν εἰδῆ καὶ ἐθέλη μαρτυρεῖν, μαρτυρεῖτω, ἐὰν δὲ εἰδέναί
 μὴ φῆ, τοὺς τρεῖς θεοὺς Δία καὶ Ἀπόλλωνα καὶ Θέμιν
 937 ἀπομόσας ἢ μὴν μὴ εἰδέναί ἀπαλλαττέσθω τῆς δίκης· ὃ δ'
 εἰς μαρτυρίαν κληθεὶς, μὴ ἀπαντῶν δὲ τῷ καλεσαμένῳ, τῆς
 βλάβης ὑπόδικος ἔστω κατὰ νόμον. ἐὰν δὲ τίς τινα δικά-
 ζοντα ἀναστήσῃται μάρτυρα, μαρτυρήσας μὴ διαψηφισέσθω
 5 περὶ ταύτης τῆς δίκης. γυναικὶ δ' ἐξέστω ἐλευθέρα μαρτυρεῖν
 καὶ συνηγορεῖν, ἐὰν ὑπὲρ τετταράκοντα ἔτη ἢ γεγονυῖα, καὶ
 δίκην λαγχάνειν, ἐὰν ἀνανδρος ἢ· ζῶντος δὲ ἀνδρὸς ἐξέστω
 μαρτυρῆσαι μόνον. δούλῃ δὲ καὶ δούλῳ καὶ παιδί φόρου
 b μόνον ἐξέστω μαρτυρεῖν καὶ συνηγορεῖν, ἐὰν ἐγγνητὴν ἀξιο-
 χρεων ἢ μὴν μενεῖν καταστήσῃ μέχρι δίκης, ἐὰν ἐπισκεφθῆ
 τὰ ψευδῆ μαρτυρῆσαι. ἐπισκῆπτεσθαι δὲ τῶν ἀντιδίκων
 ἐκάτερον ὅλη τῇ μαρτυρίᾳ καὶ μέρει, ἐὰν τὰ ψευδῆ φῆ τινα
 5 μεμαρτυρηκέναι, πρὶν τὴν δίκην διακεκρίσθαι· τὰς δ' ἐπισκῆ-
 ψεις τὰς ἀρχὰς φυλάττειν κατασεσημασμένας ὑπ' ἀμφοῖν, καὶ
 παρέχειν εἰς τὴν τῶν ψευδομαρτυριῶν διάκρισιν. ἐὰν δὲ
 c τις ἀλῶ δις ψευδομαρτυρῶν, τοῦτον μηκέτι νόμος ἀναγκαζέτω
 μηδεὶς μαρτυρεῖν, ἐὰν δὲ τρίς, μηκέτ' ἐξέστω τούτῳ μαρτυ-
 ρεῖν· ἐὰν δὲ τολμῆσῃ μαρτυρῆσαι τρίς ἐαλωκώς, ἐνδεικνύτω
 μὲν πρὸς τὴν ἀρχὴν ὃ βουλόμενος αὐτόν, ἢ δ' ἀρχὴ δικα-

e 6 προκαλεῖσθαι Cobet: προσκαλεῖσθαι libri e 7 κληθεὶς A O:
 προσκληθεὶς A¹ (pros in marg.) O² b 2 μενεῖν Stephanus:
 μένειν libri ἐπισκεφθῆ L: ἐπισκεφθη A O (sed η s. v. A² O²)
 b 3 ἐπισκῆπτεσθαι A O (η s. v. A² O²) b 5 ἐπισκῆψεις A (sed η
 ex emend.)

στηρίψω παραδότω, ἐὰν δὲ ὄφλη, θανάτῳ ζημιούσθω. ὁπόσων 5
 δ' ἂν μαρτυρίαι ἀλώσῃ δίκη, ψευδῆ δοξάντων μαρτυρεῖν καὶ
 τὴν νίκην τῷ ἐλόντι πεποιηκένας, ἐὰν τῶν τοιούτων ὑπὲρ
 ἡμῖσιν μαρτυριῶν καταδικασθῶσιν τινας, τὴν κατὰ ταύτας d
 ἀλοῦσαν δίκην ἀνάδικον γίγνεσθαι, ἀμφισβήτησιν δ' εἶναι
 καὶ διαδικασίαν εἴτε κατὰ ταύτας εἴτε μὴ ἢ δίκη ἐκρίθη,
 ὁποτέρως δ' ἂν κριθῆ, ταύτῃ γιγνέσθω τὸ τέλος τῶν ἔμπροσθεν
 δικῶν. 5

Πολλῶν δὲ ὄντων καὶ καλῶν ἐν τῷ τῶν ἀνθρώπων βίῳ,
 τοῖς πλείστοις αὐτῶν οἶον κῆρες ἐπιπεφύκασιν, αἱ κατα-
 μαίνουσιν τε καὶ καταρρυπαίνουσιν αὐτά· καὶ δὴ καὶ δίκη
 ἐν ἀνθρώποις πῶς οὐ καλόν, ὃ πάντα ἡμέρωκεν τὰ ἀνθρώ- e
 πια; καλοῦ δὲ ὄντος τούτου, πῶς οὐ καὶ τὸ συνδικεῖν ἡμῖν
 γίγνοιτ' ἂν καλόν; ταῦτα οὖν τοιαῦτα ὄντα διαβάλλει τις
 κάκη, καλὸν ὄνομα προστησαμένη τέχνην, ἣ πρῶτον μὲν
 δὴ φησιν εἶναι τινα δικῶν μηχανήν—εἶναι δ' αὐτὴ τοῦ τε 5
 δικάσασθαι καὶ συνδικεῖν ἄλλῃ—νικᾶν δυναμένην, ἄντ' οὖν
 δίκαια ἄντε μὴ τὰ περὶ τὴν δίκην ἐκάστην ἢ πεπραγμένα·
 ὄρωρᾶν δ' αὐτῆς εἶναι τῆς τέχνης καὶ τῶν λόγων τῶν ἐκ 938
 τῆς τέχνης, ἂν ἀντιδωρῆταί τις χρήματα. ταύτην οὖν ἐν
 τῇ παρ' ἡμῖν πόλει, εἴτ' οὖν τέχνη εἴτε ἄτεχνός ἐστίν τις
 ἐμπειρία καὶ τριβή, μάλιστα μὲν δὴ χρεῶν ἐστὼ μὴ φῦναι·
 δεομένου δὲ τοῦ νομοθέτου πείθεσθαι καὶ μὴ ἐναντία δίκη 5
 φθέγγεσθαι, πρὸς ἄλλην δὲ ἀπαλλάττεσθαι χῶραν, πειθο-
 μένοις μὲν σιγῇ, ἀπειθοῦσιν δὲ φωνῇ νόμου ἦδε· Ἄν τις δοκῆ
 πειρᾶσθαι τὴν τῶν δικαίων δύναμιν ἐν ταῖς τῶν δικαστῶν b

c 6 δίκη A O: δικῶν L O² (ων s. v.) d 2 δ' s. v. A² O²: om. A O
 d 3 διαδικασίαν] ἀδικασίαν A (δι s. v. A²) d 4 ὁποτέρως Stephanus:
 ὁπότερος libri ὁπότερος δ' ἂν κριθῆ in marg. A³ O²: om. A O
 e 2 οὐ s. v. A² O²: om. A O e 3 διαβάλλει O² (ει s. v.): διαβάλλη
 A (ut vid.) O: διαβολή in textu fecit A² et in marg. διαβολή cum O²
 (ολη s. v.): διέβαλε Hermann e 4 κάκη Orelli: κακή libri
 τέχνην] τέχνη Hermann e 5 αὐτῆ Schneider: αὐτη libri (γρ.
 ἔχειν δ' ἂν αὐτῆ L² O²): αὐτὴν Cornarius τοῦ libri: τῷ Cornarius
 e 6 post ἄλλῃ distincti a 1 αὐτῆς O² et fecit a: αὐτῆ A: αὐτῆ τε
 A² O² (τε s. v.)

ψυχαῖς ἐπὶ τἀναντία τρέπειν καὶ παρὰ καιρὸν πολυδικεῖν
 τῶν τοιούτων ἢ καὶ συνδικεῖν, γραφέσθω μὲν ὁ βουλόμενος
 αὐτὸν κακοδικίας ἢ καὶ συνδικίας κακῆς, κρινέσθω δὲ ἐν τῷ
 5 τῶν ἐκλεκτῶν δικαστηρίῳ, ὀφλόντος δέ, τιμάτω τὸ δικαστή-
 ριον εἴτε φιλοχρηματία δοκεῖ δρᾶν τὸ τοιοῦτον εἴτε φιλονικία,
 καὶ ἐὰν μὲν φιλονικία, τιμᾶν αὐτῷ τὸ δικαστήριον ὅσου χρῆ
 χρόνου τὸν τοιοῦτον μηδενὶ λαχεῖν δίκην μηδὲ συνδικῆσαι,
 c ἐὰν δὲ φιλοχρηματία, τὸν μὲν ξένον ἀπιόντα ἐκ τῆς χώρας
 μήποτε πάλιν ἐλθεῖν ἢ θανάτῳ ζημιούσθαι, τὸν ἀστὸν δὲ
 τεθνᾶναι φιλοχρημοσύνης ἔνεκα τῆς ἐκ παντὸς τρόπου παρ'
 αὐτῷ τιμωμένης· καὶ ἐὰν τις φιλονικία κριθῆ δις τὸ τοιοῦτον
 5 δρᾶν, τεθνάτω.

IB

941 ΑΘ. Ἐὰν ὡς πρεσβευτῆς τις ἢ κήρυς καταψευδόμενος
 τῆς πόλεως παραπρεσβεύηται πρὸς τινα πόλιν, ἢ πεμπό-
 μενος μὴ τὰς οὔσας πρεσβείας ἐφ' αἷς πέμπεται ἀπαγγέλλη,
 ἢ πάλιν αὖ παρὰ τῶν πολεμίων ἢ καὶ φίλων μὴ τὰ παρ'
 5 ἐκείνων ὀρθῶς ἀποπρεσβεύσας γένηται φανερὸς ἢ κηρυκεύσας,
 γραφαὶ κατὰ τούτων ἔστων ὡς Ἐρμού καὶ Διὸς ἀγγελίας
 καὶ ἐπιτάξεις παρὰ νόμον ἀσεβησάντων, τίμημα δὲ ὅτι χρῆ
 b πάσχειν ἢ ἀποτινεῖν, ἐὰν ὀφλη.

Κλοπὴ μὲν χρημάτων ἀνελεύθερον, ἄρπαγὴ δὲ ἀναί-
 σχυνητον· τῶν Διὸς δὲ ἰέων οὐδεὶς οὔτε δόλοισι οὔτε βία
 χαίρων ἐπιτετήδευκεν τούτῳ οὐδέτερον. μηδεὶς οὖν ὑπὸ
 5 ποιητῶν μηδ' ἄλλως ὑπὸ τινων μυθολόγων πλημμελῶν περὶ
 τὰ τοιαῦτα ἐξαπατώμενος ἀναπειθέσθω, καὶ κλέπτων ἢ
 βιαζόμενος οἰέσθω μηδὲν ἀισχυρὸν ποιεῖν ἀλλ' ἄπερ αὐτοὶ
 θεοὶ δρῶσιν· οὔτε γὰρ ἀληθὲς οὐτ' εἰκόσ, ἀλλ' ὅς τι δρᾶ
 τοιοῦτον παρανόμως, οὔτε θεὸς οὔτε παῖς ἐστίν ποτε θεῶν,
 c ταῦτα δὲ νομοθέτῃ μᾶλλον προσήκει γιγνώσκειν ἢ ποιηταῖς

a 4 πάλιν] πόλιν A b 5 πλημμελῶν] πλημμελεῖν Baiter
 b 8 ὅς τι ΑΘ: ὅστις L (ut vid.) O²